

ONZE VOGELS

43e jaargang no. 9, 1982

Losse verkoop f. 3,75

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

copy

Vogel

BONDSBUREAU

Aletta Jacobsstraat 4, Postbus 74,
4600 AB Bergen op Zoom,
gironummer 1148324, telefoon 01640-3 50 07.
Geopend: 08.00 tot 17.00 uur. 's Zaterdags gesloten.

ERELEDEN

A.L. van Liempd (erevoorz.), B.J. Bos, A. Dommerholt,
J.J. Krol, A.J.F. Lammerse, E.J. Lensink,
Joh.M. van Pelt en A.F. Smit.

DAGELIJKS BESTUUR

Voorzitter: W.J. Mulder, Verwerstraat 39,
7415 RZ Deventer, telefoon (05700) 2 36 48.
Secretaris: H. de Geus, Amersfoortsestraat 71,
3772 CH Barneveld, telefoon (03420) 1 61 60.
Penningmeester: J. van Splunter, Vijverberg Zuid 44,
4621 AT Bergen op Zoom, telefoon (01640) 3 46 63.
2e Voorzitter: D.J. van der Molen, Gentiaan 5,
7721 HA Dalfsen, telefoon (05293) 12 57.
Commissaris: M.N.Th. Brouwer, Wouwseweg 5a,
4661 VM Halsteren, telefoon (01641) 33 26

DISTRICTSVOORZITTERS (leden bondsbestuur)

District Groningen: R.P. Smith, Zuiderveen 36a,
9673 EL Winschoten, telefoon (05970) 1 35 83.
District Friesland: J. Forsten, Zuiderkade 8,
8801 MJ Franeker, telefoon (05170) 29 68.
District Drenthe: J.H. Heijnen, W. Grolstraat 126,
7885 EL Barger Oosterveld, telefoon (05910) 2 54 20.
District Overijssel: A.M. van Rijn, Pr. Margrietstraat 41,
7481 GG Haaksbergen, telefoon (05427) 30 06.
District Gelderland: P. Vierhuis, Evertsenlaan 62,
3843 EM Harderwijk, telefoon (03410) 1 60 68.
District Utrecht: C. van Lunteren, Vlasoord 13,
3991 XC Houten, telefoon (03403) 26 08.
District Noord-Holland: G.F. Huner,
Bickerstraat 60, 1701 EG Heerhugowaard,
telefoon (02207) 1 13 98.
District Zuid-Holland: G.C. Goedschalk,
Akeleistraat 148, 2565 PC Den Haag,
telefoon (070) 68 16 70.
District Zeeland: J. van der Walle, Churchillweg 4,
4561 WN Hulst, telefoon (01140) 1 38 16.
District West Noord-Brabant: J.C.W. Luijsterburg,
Nieuweweg 23, 4631 TC Hoogerheide,
telefoon (01648) 31 17.
District Oost Noord-Brabant: J.C. Vos, Braillestraat 2,
5361 AK Grave, telefoon (08860) 29 78.
District Limburg: H.J. Nooijen, Reigerstraat 29,
5932 VX Tegelen, telefoon (077) 3 34 58.

SECRETARIATEN TECHNISCHE COMMISSIES

Kleur-, vorm- en postuurkanaries:
Tj. Boersma, Verzetstraat 13, 8923 CP Leeuwarden,
telefoon (058) 66 60 37.
Tropen, parkieten etc.:
G. v.d. Meijden, Kempenlandstr. 27, 5283 CX Boxtel,
telefoon (04116) 7 45 29.
Zangkanaries:
Mevr. C. v.d. Toorn, Zeilstraat 58, 2586 BE Den Haag,
telefoon (070) 55 98 14.

ONZE

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE

LIDMAATSCHAP

Zij die in Nederland woonachtig zijn en lid wensen te worden van de NBvV, wende zich tot de secretaris van een in de plaats van inwoning gevestigde afdeling. Naam en adres worden gaarne door het bondsbureau verstrekt.

Zij die in het buitenland woonachtig zijn, kunnen verspreid lid worden door overmaking van het hieronder genoemde bedrag.

België: Bfr. 600,—, bij vooruitbetaling op onze postrekening nr. 000-0156074-01, bij het bestuur der postcheck te Brussel 1.

Overige landen: Hfl. 42,50, bij vooruitbetaling per internationale postwissel aan het bondsbureau NBvV. Indien men het maandblad per luchtpost wilt ontvangen, wordt een extra tarief volgens PTT-kosten berekend.

Alle tarieven gelden per kalenderjaar.

SPECIAALCLUBS

Het lidmaatschap van de specialclubs is voorbehouden aan hen die reeds lid van de NBvV zijn. Voor verdere inlichtingen c.q. opgave lidmaatschap, wendt men zich uitsluitend tot onderstaande secretariaten.

Europese vogels en hun hybriden

G.J. Veenhuizen, Groenestraat 20,
3861 CM Nijkerk, telefoon (03494) 5 60 47
Contributie f 25,— per jaar, entree f 5,—

Gras- en Grote parkieten

J.F.R. Burm, Burg. Geirnaerdstraat 23,
4564 CR St. Jansteen, telefoon (01140) 1 42 29
Entree f 5,—

Insecten- en vruchtenetende vogels

P.J. van Damme, Molenwater 61,
4331 SE Middelburg, telefoon (01180) 1 30 97
Contributie f 25,— per jaar, entree f 5,—

Japanse meeuwen

A. Kok, Pals 29,
6931 DJ Westervoort, telefoon (08303) 23 58
Contributie f 15,— per jaar, entree f 5,—

Vorm- en Postuurkanaries

J.H. Wiersma, Brinkstraat 53,
3881 BP Putten, telefoon (03418) 18 80
Contributie f 25,— per jaar, entree f 5,—

Zebravinken

J.G.J. van Valkenburg, Auriollaan 88,
3527 EX Utrecht, telefoon (030) 93 12 18
Contributie f 25,— per jaar, entree f 5,—

ABONNEMENTEN

Losse abonnementen op het maandblad f 32,50 per kalenderjaar. Overmaking, bij vooruitbetaling, op giro 1148324 t.n.v. NBvV en onder vermelding abonneren OV. Reeds verschenen nummers van een jaargang worden nagezonden en vervolgens elke maand tot en met december.

Vogels

ISSN 0030-3224

ND VAN VOGELLIEFHEBBERS (OPLAGE 51.000)

REDACTIE

C.E. van Berkel
Chr. Walraven

Redactieadres: Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom

VERANTWOORDELIJKHEID

De uitgever van dit blad, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, is niet verantwoordelijk voor de inhoud van hierin opgenomen advertenties en erkent geen enkele verplichting tot opnemen van aangeboden advertenties.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publikatie neemt de uitgever geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Het zonder schriftelijke toestemming overnemen van artikelen of gedeeltes daarvan is verboden.

ADVERTENTIES

Voor advertenties — ook die van leden en abonnees — met een zakelijk karakter, zijn tarieven en verdere nlichtingen verkrijgbaar bij het Bondsbureau van de N.B.v.V. Kleine annonces, voor afdelingen, leden en abonnees op „Onze Vogels”, van zuivere particuliere aard zie onder „Vraag en Aanbod”.

Vragen over?

WATERSLAGERS aan: H. Warmerdam, V.d. Duijn van Maasdamlaan 45, 2181 XB Hillegom.

HARZERS aan: E. de Koning, Vrouwenweg 16, 3322 LK Leiden.

KLEURKANARIES aan: J.A. Barsch, Binnenhof 26, 3535 TN Nijmegen.

VORM- EN POSTUURKANARIES aan: A.P. Kools, Molenweg 9, 4505 PM Zuidzande.

EUROPESE VOGELS (WILDZANG) EN HUN

BASTAARDEN, GROTE PARKIETEN EN

AGAPORNIDEN aan: D.A. Duivis,

St. Josephstraat 46, 4847 SG Teteringen.

ZEBRAVINKEN, JAPANSE MEEUWEN EN HUN

BASTAARDEN aan: P.J.F. Klören, Meidoornweg 10, 3768 CN Soest.

TROPISCHE VOGELS EN HUN BASTAARDEN aan: M. Schuurhuis, Drecht 23, 8032 CH Zwolle.

VRUCHTEN- EN INSECTENETERS aan: E.M. Wessels, Meijenhage 87, 3085 CG Rotterdam.

GRASPARKIETEN aan: H.W.J. van der Linden, Averbodestraat 72, 5921 ES Blerick.

Postzegels voor antwoord bijsluiten.

Geen retourport, dan ook geen antwoord!

Deze regel geldt ook voor vragen aan auteurs etc.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is ngeschreven in het verenigingsregister van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Breda, onder nummer V-280824

Het volgende nummer wordt ter post bezorgd op 25 oktober 1982

IN DIT NUMMER

	pag.
De Grijskopklauwier	372
Het genus agapornis	373
Pietpraat over pietpraat, Infrarode lamp	375
De grote gele kwikstaart	376
In de kiem gesmoord	377
Geef ze levend voer	379
Buffalowormen	382
Het woeste Andesgebergte	383
Chinese nachtegaal	391
Grenadierwevers eigen kweek	392
Het seksen van witte kakatoes	395
Kalender 1982, De Reuzenreiger	399
Canadese fijnstraal	400
Zwarte gier, N.B.v.V. Boeken-service	401
Volière van de maand	402
Broedblok met verdampingsruimte	403
Foto's van een hobby	405
Korte berichten	406
Vraag en Aanbod	407
N.B.v.V.-Service	411

IN DIT NUMMER ADVERTEREN

	pag.
Fauna Metaalwaren b.v.	374
F. Thijssen Mill, Fa. N. v. Dijk	378
CéDé Vogelvoerders	390
Fauna Metaalwaren b.v., Hellingman b.v., Fish and Birdshop, Conditio, G.J. van Norden	394
Vogel '83	400
Wolrc	404
Sabri Pet Supplies	408
CéDé eivoeders, Siem van 't Hart, Rein van der Veen, Hollandia, Blankenstijn's Pet Farm b.v., N.B.v.V.-kalender 1983	409
Kasper Faunafood, W. Rouppe van der Voort	410
Animali, Fauna Metaalwaren b.v.	411
Orni-Mondo	412
V.V.R. Vogelvoederfabriek, Van Keulen	413
404, Insecticide	414
Bogena	415
Witte Molen	416

Foto voorplaat: Grijskopklauwier
Vogelpark Walsrode/Müller

Ontwerp en druk: Steens b.v., boekdruk/offset
Postbus 59 - 3100 AB Schiedam - Telefoon (010) 62 29 22

Tekst: E.M. Wessels
Foto: Vogelpark Walsrode

De Grijskopklauwier (*Malaconotus blanchoti*)

Een forse vogel van ongeveer 28 cm deze klauwierensoort, afkomstig uit Afrika beneden de Sahara.

Hoewel ze behoren tot de orde van de zangvogels (Passeriformes) zijn het meer echte roofvogels, die leven van allerlei soorten grote insecten, maar ook kleine zoogdieren en vogels worden graag gegeten. Deze klauwier leeft een zeer teruggetrokken bestaan in dicht struikgewas, vandaar ook dat ze in Z. Afrika 'Spookvogel' genoemd worden.

Bij de gewone liefhebber zullen we ze zelden aantreffen wel in vogelparken en dierentuinen in grote volières met soortgelijke andere grote vogels.

In hun biotoop van zeer dichte begroeiing vinden ze ook hun voeding. Ze zijn zelden te zien, maar verraden zich door hun fluitend, tot hard klepperend gezang.

Op de mooie kleurenplaat zien we de zeer forse krachtige haaksnavel

helemaal ingesteld op hun voedingsgewoonten.

De grijze kop en nek gaat over op een groenachtige rug, stuit en staart, de vleugels zijn aan het einde iets geel gezoomd. De keel, borst en buik zijn zoals te zien geel tot oranje geel, soms met een iets rode gloed. Het vrouwtje

is uiterlijk geheel gelijk aan de man. Of er met deze vogels ooit al broec resultaten behaald zijn is mij niet bekend, mogelijk in het prachtige Duitse vogelpark 'Walsrode', waar ik z al menig maal heb mogen bewonderen.

Het genus agapornis

Agapornis personata

Deze populaire agapornidensoort werd in 1887 ontdekt en beschreven. In 1925 werden ze voor het eerst in Europa geïmporteerd. Een jaar later boekte men het eerste broedresultaat.

Soortbeschrijving Agapornis personata

Formaat: 14,5 cm.

Man en pop: Kop, wangen en bief diepzwart; op de achterkop overgaand in dof olijfbroin. Om de gehele tals, van voren uitlopend tot op de bovenborst, loopt een diepgele kraag. Bij de wildvangvogels zien we dikwijls bij de kleurscheiding beforst een smalle oranje overgangszone. (N.B. In de kleurstandaard agaporniden van de N.B.v.V. is deze oranje overgangszone niet toegestaan). Algemene lichaamskleur groen; vleugeldek en mantel don-

kergrasgroen. Het vleugeldek doet enigszins gehamerd aan. In de vleugelbocht bevindt zich een smalle gele vleugelrand. Onderborst, buik, flanken en anaalstreek geelachtig groen. De grote vleugelpennen zijn blauwzwart; ondervleugeldekveren grijsachtig blauw en groen. De stuit is donkergrasgroen met een zijdeachtige glans. Bovenstaartdekveren donkergrasgroen; onderstaartdekveren geelachtig groen. Op de grote staartpennen bevindt zich een oranjerood-geel-zwarte dwarstekening; de staarttippen zijn groen. Snavel rood, met aan de snavelbasis een witte snavelriem. Ogen donkerbruin, omgeven door een witte ring van washuid. Poten grijs; nagels donkergrijs.

Jongen: De jongen zijn dof van kleur. De kopkleur is bruinachtig zwart. Op de bovensnavel bevindt zich een zwarte vlek.

Eieren: Kleur wit; aantal 5 tot 6.

Broedduur: 23 dagen. De jongen ver-

laten het nest na ongeveer 44 dagen. Woongebied: Noordoost Tanzania, ten zuidoosten van het woongebied van de Agapornis fischeri.

De Agapornis personata is een bewoner van spaarzaam met acacia's, apebroodbomen en kreupelhout begroeid grasland. Het voedsel bestaat overwegend uit graszaden en bessen zodat ze een groot deel van de dag op de grond doorbrengen. Hun levensgewoonten tonen veel overeenkomst met die van de Agapornis fischeri. De broedtijd valt tussen maart en augustus. Ze broeden doorgaans in holten van apebroodbomen. Er zijn echter ook broedsels gevonden in oude zwaluwnesten en, in ontgonnen gebieden, in holten van gebouwen. De nestbouw is geheel analoog aan die van de fischeri.

Hoewel Personata's in bepaald opzicht iets minder sterk zijn dan de fischeries kunnen ze, mits een vorst-

vrij nachthok aanwezig is, het gehele jaar door buiten gehouden worden. Bovendien zijn we niet aangewezen op importen, maar kunnen we beschikken over in gevangenschap gekweekte vogels die aan ons klimaat gewend zijn. Dat deze soort zwakker is dan de fischeri ligt meer in het psychische vlak. Personata's en in het bijzonder de mutatievormen zijn namelijk nogal stressgevoelig. Spanningen veroorzaakt door bijvoorbeeld het onhandig uitvangen, heeft menige personata het leven gekost. Indien we deze vogels uit moeten vangen dienen we onnodig gejaag te voorkomen. Voorts dienen we de vogels niet langer in de hand te nemen dan strikt noodzakelijk. Een gunstige eigenschap van de personata is dat ze in het algemeen aanmerkelijk minder agressief zijn dan de fischeri. Ofschoon het steeds aanbeveling verdient agaporniden paarsgewijs te huisvesten, kan men in een ruime voliëre meerdere paren personata's te zamen houden, vooropgesteld dat we voldoende broedblokken ter beschikking stellen.

Als nestmateriaal nemen ze het liefst de schors van wilgetakken. De eieren worden om de andere dag gelegd. In het algemeen begint het broeden na het leggen van het tweede ei. De pop broedt alleen en komt gedurende die tijd slechts sporadisch van het nest. De man voert de pop op het nest. Als de jongen uitkomen hebben ze oranje-rood nestdons dat op latere leeftijd in donkergrijs verandert. Op een leeftijd van ongeveer 9 dagen kunnen de jongen geringd worden. Na het uitvliegen worden de jongen nog ongeveer 14 dagen gevoerd. Zodra ze zelfstandig geworden zijn dienen we ze bij de ouders weg te halen. De oudervogels kunnen dan ongestoord aan een volgend legsel beginnen.

Mutaties

De meest bekende mutatievorm van deze agapornidensoort is ongetwijfeld de hemelsblauwe. Deze mutatievorm, die al van 1927 dateert, werd in de vrije natuur gevangen en belandde vandaar in Engeland.

Vrij algemeen bekend is thans ook de mutatievorm lichtgroenpastel. Ter uwer oriëntatie volgt hieronder een korte beschrijving van deze mutanten.

Hemelsblauw: Kop, wangen en bef dof zwart. Kraag, welke doorloopt tot op de bovenborst wit. Mantel en vleugelde donkerhemelsblauw. Onderborst, buik, flanken en anaalstreek hemelsblauw. In de vleugelbocht bevindt zich een smalle witte vleugelrand. Grote vleugelpennen blauw-zwart. Stuit violet. Bovenstaartdekveren violet overgaand in donkerhemelsblauw; onderstaartdekveren hemelsblauw. De grote staartveren tonen een wit-zwarte dwarstekening en donkerhemelsblauwe uiteinden. Snavel hoornkleurig.

Voor het overige gelijk aan de wildvorm.

Lichtgroen-pastel: Voorhoofd en bef oranje-rood; achterhoofd en wangen oranjegeel met een olijfbuinachtig tintje geleidelijk overgaand in de gele kleur van de kraag. Mantel en vleugelde lichtolijfachtig groen. Onderborst, buik, flanken en anaalstreek bleek geelgroen. Grote vleugelpennen grijs. Stuit olijfgeel met een warme gloed. Bovenstaartdekveren olijfgeel overgaand in lichtolijfachtig groen; onderstaartdekveren bleek geelgroen. De grote staartveren tonen een oranje-rood-geel-grijze dwarstekening en bleek geelgroene uiteinden. Poten variëren van licht grijs tot vleeskleurig; de nagels variëren van lichtgrijs tot hoornkleurig. Voor het overige gelijk aan de wildvorm.

De laatste jaren is er sprake van zo genaamde lutino en albino personata's. Qua uiterlijk is dit volkomen korrekt doch dit zijn geen mutatievormen van de personata maar van de Agapornis lilianae. Door middel van bastaarderding heeft men de recessieve ino-mutatie van de lilianae overgebracht naar de personata.

Een aantal jaren geleden zijn er a donkergroene personata's geweest. De bekende zwitserse parkietenkweker Burkard, die ze op een tentoonstelling zag, heeft nog getracht de vogels in zijn bezit te krijgen doch de eigenaar wilde niet verkopen. Na dien werd nooit meer iets over deze vogels vernomen zodat aangenomen moet worden dat deze, voor de kleur kweek interessante mutatie verlorer gegaan is. Wel heeft genoemde kweker beslag weten te leggen op de bonte personata, doch nadere gegevens ontbreken. Ook staat nog niet vast of het een mutatievorm van de personata zelf is. Niet uitgesloten is immers dat deze bonten F3 of F4-nakomelingen zijn uit de kruising bonte fischeri x personata.

**Fauna
Metaalwaren b.v.**

Hoofdstraat 138 a - Tel. 04167-7 41 14
Postbus 146 - 5170 AC Kaatsheuvel

Alles voor de kweker zoals:

Allerlei soorten nestmateriaal o.a.:
sharpi - cri - cocos en sisal

Diverse soorten nestjes en nestkastjes

Kiemapparaat voor dagelijks
gekiemd zaad.

Pietpraat over pietpraat

Lekker ontspannen kan ik aan deze pietpraat beginnen, de druk is van de ketel. Voor het geval dat het u ontgaan is, dertig maanden lang heeft u een pietpraatje over postuurkanaries voorgeschoteld gekregen. Eerst een zevental algemene artikelen, daarna iedere maand een ander ras. Omdat er nu eenmaal niet meer rassen bestaan ben ik aan het eind van m'n latijn, oftewel de druk is van de ketel.

Druk?

Ja, en niet zo'n beetje. U heeft er geen idee van hoezeer een te vervaardigen artikelje je opvreet, dagenlang ben je daar mee bezig zonder dat er ook maar één letter op papier staat. Tussen schrijver en lezer bestaat een dauerkonkurrenz', met een deskundig lezerspubliek loop je als het ware constant op de toppen van je zuurtjes om toch vooral een zo juist mogelijke informatie op papier te zetten. Daarbij moet vooral de persoonlijke opvatting buiten spel gezet worden, persoonlijke opvattingen berusten nu eenmaal op een vrij smalle visie, die van de persoon zelf.

In al de artikelen die ik voor dit voorreffelijke vogelblad heb mogen schrijven gedurende de afgelopen 10 jaren, dat waren er meer dan 125, heb ik bij voortduring een aantal zaken voor ogen gehouden. Informatie over vogels, dus ook over kanaries moet:

- a) juist zijn
- b) informatief zijn
- c) doordacht zijn
- d) de liefhebberij steunen
- e) strijdvaardig zijn

Dat zijn de punten die ik hoog in het vaandel heb staan, daarnaast heb ik een credo dat aan de school voor de journalistiek ontleend is, dat credo luidt als volgt:

ALLES wat je schrijft moet WAAR zijn naar je kunt niet ALLES schrijven wat WAAR is?

Behoedzaam behandelen houdt in dat je bij voortduring jezelf af moet vragen of je eigen persoonlijke kijk op een zaak zo juist is dat je dat anderen kunt voorleggen, als je mening afwijkt van algemene opvattingen zul je af moeten wegen of de liefhebberij er mee gediend is wanneer tot publicatie wordt overgegaan. U moet mij op mijn woord geloven als ik zeg dat ik dit altijd voor ogen heb gehouden! Zeker de lezers die al langer lid zijn van de NBvV kunnen zich nog wel

herinneren dat het maandblad vol stond van een welles-nietes-argumentatie over de verervingskarakteristiek van de phaomelanine. IK heb die zinloze discussies gestaakt. Dat neemt niet weg dat deze voor kleurkanariemensen wel degelijk belangrijke zaak nog steeds rust waar ik de discussie afbrak, je vraagt je dan wel af waar je nou mee bezig bent. In de artikelenserie over de postuurkanarie heb ik duidelijk gemaakt dat het begrip 'ras' lang niet altijd terecht gebruikt wordt, waarschijnlijk heb ik daarmee mensen op hun tenen getrapt. Wat koop ik en met mij andere postuurkanarieliefhebbers voor krenten die niet door de werkelijkheid gedragen worden? Niets, helemaal niets. Om die reden blijf ik mijn stel-

ling trouw: iedere postuurkanarie die 88 of meer punten haalt is een raszuivere vogel, raszuivere vogels behoeven op geen stukken na fokzuiver te zijn!

Onder e) heb ik aangegeven dat mijns inziens artikelen strijdvaardig horen te zijn, welnu, meermalen heb ik een knuppel in het kanariehok gesmeten, opzettelijk. Tot mijn spijt zijn deze uitdagingen nimmer gehonoreerd door de lezers, dat spijt me. Terugkijkend moet ik teleurgesteld vaststellen dat de gemiddeld 45.000 lezers door de jaren heen in totaal 14(!) maal reageerden, ik vindt dat een magere oogst. Het zij zo...

U, geachte lezer, zult me moeten missen (of niet), Jan Kuiper geeft de pijp aan Maarten, u heeft vandaag zijn laatste pietpraatje gelezen. O ja, natuurlijk is er nog zat en genoeg te schrijven over m'r. dierbare kanaries, ik hoop dan ook dat anderen dat zullen doen.

HET GA U GOED!

Jan Kuiper

Infrarode lamp

Wat mankeert er nou aan een vogel die alsmaar dikzit en geen toonbeeld is van levenslustigheid? Het zal waarschijnlijk altijd moeilijk blijven zeer snel en juist in te grijpen.

Noodzaak is meestal direkt in te grijpen.

- de vogel uitvangen
- bekijken en 'beblazen'
- apart zetten
- warm houden en in een lichte omgeving
- licht verteerbaar en gemakkelijk opneembaar voedsel geven.

Warmte en licht doen de vogel meestal geen kwaad: integendeel.

Bent u in het bezit van een infrarode lamp dan kunt u daarmee eerste hulp geven. Zet de kooi met de zieke vogel op een warme plaats - met een zo konstant mogelijke temperatuur - en bestraal de zieke vogel bijvoorbeeld 3x per dag gedurende bijvoorbeeld 15-20 minuten.

De lamp zo plaatsen dat de warmtebundel in bijvoorbeeld de hoek van de kooi straalt. Naar believen kan dan de vogel in of uit de straling een

plaatsje zoeken. Houdt er rekening mee dat de lamp toch op enige afstand staat zodat de vogel het ook weer niet te warm kan krijgen. Denk verder aan de brandveiligheid.

De warmte van de infrarode lamp kan een weldaad voor het zieke dier zijn. Het kan hem in staat stellen weer enigszins op krachten te komen en eventueel afweerstoffen op te bouwen voor een natuurlijke genezing.

Dat zieke vogels zo'n bestraling soms zeer op prijs stellen blijkt uit het feit dat ze uit zichzelf de warmtestraling opzoeken en soms echt 'genieten' van deze warmtebron.

Ik heb goede ervaringen opgedaan met de genezing van kaalgeplukte vogels, zichzelf plukkende papegaaien en de acclimatisatie van pasgeïmporteerde tropische vogels.

Natuurlijk blijft het raadzaam ook de andere hulpmiddelen, bijv. door de dierenarts verstrekte medicamenten, in te zetten maar als eerste hulp kan uw infrarode lamp misschien goede diensten bewijzen. **H.V.**

De grote gele kwikstaart

In ons land komen drie soorten kwikstaarten voor, namelijk de Witte kwikstaart met twee ondersoorten, de 'gewone' witte kwikstaart en de rouwkwikstaart, de Grote gele kwikstaart (*Motacilla cinerea*) en de Gele kwikstaart met vijf ondersoorten. Ongetwijfeld zullen de meesten van u de Gele kwikstaart wel kennen, omdat hij behoort tot onze talrijke broedvogels. Men schat het aantal broedparen binnen onze grenzen tussen 17000 en 25000 paren. De Grote gele kwikstaart daarentegen is véél schaarser, hooguit zo'n 150 broedparen. Toch gaan we over deze uitermate sierlijke vogel iets meer vertellen. Hij is ongeveer twee cm langer dan de gewone gele kwik en de staart is bijzonder lang. De gehele bovenzijde is blauwachtig grijs, de borst is 's zomers helgeel en in de winter isabel (gelig wit). De staart is zwartgrijs met opvallende buitenste pennen, de onderkant van dit lichaamsdeel is geel. Het mannetje is direct te herkennen aan de zwarte keel.

Verspreidingsgebied

Deze kwikstaart heeft een zeer groot verspreidingsgebied, want men kan hem in diverse ondersoorten aantreffen in Europa (behalve in het noordelijk gedeelte), Noordwest-Afrika,

Voor-Azië, Centraal- en Oost-Azië alsmede op de Japanse eilanden. Op de meeste plaatsen is deze vogel standvogel, die soms 's winters gaat rondzwerfen. De kwikkers die in het

noordelijk deel van het verspreidingsgebied leven, trekken evenwel in het barre jaargetijde naar zuidelijker oorden. In december 1981 werd ik gebeld uit Vollenhoven, dat mer daar een 'gele' kwikstaart had waargenomen. Men vond de vogel wat aan de grote kant voor een gewone gele kwik. Het bleek een Grote gele kwik te zijn, die dan ook officieel te boek staat als 'wintervogel in zeer klein aantal'.

Broedgegevens

Wilt u het nest van deze vogel vinden dan moet u het zoeken in Zuidoost Nederland, Overijssel, Gelderland Noord-Brabant en Limburg. De voorkeur van deze langstaart gaat namelijk uit naar snelstromende beekjes en stroompjes, waar hij zijn nest bouwt in holten en gaten van steile oevers, tussen boomwortels, in muurnissen (watermolens bijvoorbeeld) onder bruggen enz. Ook zijn nesten gevonden op die van de waterspreeuw en legsels in merel- en zwaluwnesten. Een dergelijk bouwse bestaat uit mos, fijne takjes en twijgjes, bladeren, worteldraden en gras, van binnen gevoerd met haar en soms een paar veertjes. Een voltallegsel bestaat uit 4-6 eitjes en de kleur schommelt tussen gelig wit en groenachtig wit. Hierop staan grijsbruine vlekjes en aan de stompe pool is soms een donker haarlijntje te zien. Het broeden komt grotendeels voor rekening van het vrouwtje en verg een kleine twee weken. De jongen vliegen uit als ze twaalf dagen oud zijn en veelal begint 'moeders' daar aan een tweede legsel.

Voedsel

Het voedsel van de Grote gele kwik bestaat hoofdzakelijk uit allerlei insecten, maar ook worden allerlei kleine week- en schaaldiertjes verorberd. Deze kwikstaarten zitten soms op een boomtak en doen van daar uit 'aarvallen' op passerende insecten. Dit heb ik een andere kwikstaart nog nooit zien doen...

Tekst: Meindert de Jong
Foto: Pedr. Podpera

In de kiem gesmoord

Het schijnt tegenwoordig in de mode te zijn om te praten over kiemzaad, dat zou te rechtvaardigen zijn als er ook zaden bestonden die niet kiemen, dan zou zo'n onderscheid noodzakelijkerwijs gemaakt moeten worden. Omdat zaden van planten in allereerste instantie dienen voor het voortbestaan van de soort moet er van uitgegaan worden dat ALLE zaden kiemen onder daartoe geeignende omstandigheden: de term 'kiemzaad' is dus een universele term, niet geschikt om aan te geven dat bepaalde zaden gekiemd kunnen c.q. moeten worden.

Zaden kunnen tot kiemen gebracht worden door ze eenvoudig in water te leggen, na een periode van zwelling zal uiteindelijk de zaadhuid barsten en zal de kiem zichtbaar worden. Vogelhouders hechten veel waarde aan dit gekiemde zaad, door vogels gekiemd zaad te verstrekken krijgen die vogels een zeer goed voedsel voorgeschoteld meent men. Immers, de kiem bevat alle groeikracht(!) van het zaad, en dus...

Dat, geachte lezer, is een pertinente onjuistheid, deze veelvuldig verspreide opvatting is gelijk te stellen met het geloven in sprookjes. Ieder zaad bevat bestanddelen in variabele verhoudingen, het is een fabel dat de simpele toediening van water aan dat zaad ineens kwaliteitsverhoging (a.v. de voedingsstoffen) zou kunnen veroorzaken. Als dat wel zo zou zijn, als de ontstane kiem alle groeikracht zou bevatten, dan zou het mogelijk moeten zijn om dat gekiemde zaad gewoon in de hand te houden, het zou dan gewoon(?) een volledige plant moeten worden, nietwaar?

NEE, DAT IS NIET WAAR! Veel realistischer is de vaststelling dat ongekiemd en gekiemd zaad slechts van elkaar verschillen in de hoeveelheid natte bestanddelen. Zaad bevat 10 a 15% natte bestanddelen, voor in water tot kiemen gebracht zaad ligt het percentage natte bestanddelen op ongeveer 90%, extreem veel hoger dus. Water, en zeker leidingwater, bevat hoegenaamd geen voedingsstoffen, het is derhalve onlogisch om met water verzadigd zaad een hogere voedingswaarde toe te dichten dan aan 'droog' zaad.

Zaad in water leggen veroorzaakt een aantal chemische reacties in dat zaad, diezelfde reacties treden ook op als zaad gezaaid wordt in de bodem. Alleen zal daar de reactie aanzienlijk trager verlopen omdat de hoeveelheid water meestal veel geringer is. In 48 uur kan zaad tot kiemen gebracht worden in water, in de bodem kan dat weken vergen. Hogere planten behoeven voor hun ontwikkeling nitraat, nitraat geldt als de voornaamste voeding voor planten. Planten kunnen niet of nauwelijks zonder water, toch is dat water niet als voeding aan te merken. Water dient om de in de bodem aanwezige voedingsstoffen te transporteren naar en in de plant.

Voedingsstoffen in de bodem ontstaan door rottende plantdelen en afgebroken erwitten, meestal wordt door bemesting (natuur/kunstmest) extra voedingsstof in de bodem gebracht. Veel van die meststoffen moeten gerekend worden tot de ammoniumgroep NH_4 , dit NH_4 wordt door nitrietbacteriën (nitrosomonas) omgezet in nitriet (NH_2), vervolgens wordt door de nitratabacterie (nitro-

bacter) dit NH_2 omgezet in NH_3 = nitraat. De omzetting van nitriet in nitraat verloopt zo snel dat nitriet in de bodem nauwelijks aantoonbaar is, nitraat kan echter makkelijk (en veelvuldig) aangetoond worden.

Een hoog nitraatgehalte in de bodem veroorzaakt een hoog nitraatgehalte in de daarop groeiende planten dat houdt in dat bijvoorbeeld overbesteding resulteert in een hoog nitraatgehalte in het product. Veel van de overbodige nitraten spelen in het grondwater, overbesteding veroorzaakt dus ook een stijging van het nitraatgehalte in het oppervlaktewater. Wijnruiven ondergaan omwille van de smaak en de opbrengst een sterke bemesting, de wijn gaat daardoor beter smaken, het leidingwater is in grote delen van Duitsland niet (meer) voor menselijke consumptie geschikt omdat het door de consequent toegepaste overbesteding een onaanvaardbaar hoog nitraatgehalte is gaar bevatten, in die streken is leidingwater alleen geschikt voor was en afwas, drinkwater wordt per tankauto aangevoerd van elders.

Wetgevende autoriteiten hebben in het algemeen aanwezigheidsgrenzen t.a.v. nitraat vastgesteld, daarbij wordt in de meeste gevallen uitgegaan van het gegeven dat de stoffen waarvoor een grens geldt bestemd zijn voor menselijke consumptie. Op zich is dat een geruststellende uitgangspunt, een soort waarborg. Diezelfde wetgevers realiseren zich terdege dat bij groenten zonder nitraat niet bestaan, er wordt dus alleen een bovengrens aangegeven. Als aan de beperkende regels inzake het toegestane nitraatgehalte voor menselijk gebruik goed de hand wordt gehouden is ook voor de kleinere levensvormen voldoende veiligheid geschapen.

Nitraat is niet giftig (toxisch), opname geeft derhalve geen vergiftigingsverschijnselen, dat wordt anders als nitraat omgezet zou kunnen worden in nitriet, dat is giftig, zie de IGLO-affaire. De omzetting van nitraat in nitriet maakt deel uit van de stikstofkringloop die bij planten optreedt. Hogere planten (en dus ook hun zaden) bevatten flavoproteïne, deze werkt als katalysator (versneller) van de omzetting van nitraat in nitriet. Onder bepaalde condities kan in planten en zaden nitraat (uit nitriet verkregen) weer in nitraat omgezet worden, deze nitriet komt terug in de bodem, wordt daar opnieuw omgezet in nitraat en door dezelfde plant weer als voedsel opgenomen, een echte kringloop dus.

Tot de voorwaarden waaronder zo'n kringloopproces van start kan gaan behoren in ieder geval de volgende verschijnselen:

- temperatuurstijging/daling;
- hoge wateropname;

- hoog nitraatgehalte;
- wijziging in lichtcondities;
- duur van de opslag.

In het geval dat zaad met een onbekend nitraatgehalte IN WATER tot kiemen wordt gebracht wordt aan een aantal van de geopperde voorwaarden voldaan; van een kringloop kan GEEN sprake zijn omdat de kieming niet in de bodem maar in water plaatsvindt. In dit geval kan nitriet in het water komen zonder door nitraatbacteriën weer in nitraat omgezet te worden, er kan een toxisch mengsel ontstaan. Nitrietvergiftiging is vaak dodelijk, waarschijnlijk zal het mortale effect bij kleine(re) levensvormen eerder optreden dan bij mensen het geval is.

Wanneer uitsluitend een hoog nitraatgehalte vergiftigingsverschijnselen op zou leveren zou dit ook moeten optreden bij ongekiemde zaden, de nitraten zitten namelijk in het zaad en niet in het toegevoegde water! Er moet rekening mee gehouden worden dat het kiemen van zaad in water sneller tot ongewenste verschijnselen leidt als onder ongunstige omstandigheden gekiemd wordt, d.i. kiemen in warm water, kiemen op een verwarmde bodem (kachel/radiator), onvoldoende verversing van het water (spoelen), te lang bewaren (schimmelvorming), onvoldoende reageren op lucht-alarm (stinken). De vraag of tegen gekiemd zaad een waarschuwing op zijn plaats is moet ontkennend beantwoord worden; deze ontkenning steelt op de volgende gegevens:

1. zowel geïmporteerd alsook binnenlands zaad wordt gecontroleerd o.h. nitraatgehalte, overschrijding v.d. gestelde (humane)

grens heeft tot gevolg een gebruikverbod;

2. nitraten zijn niet schadelijk;
3. nitraatvrije groenvoeders bestaan niet.

Veel eerder is dringend een waarschuwing nodig tegen:

1. verkeerd kiemen;
2. het verstreken van ongelimiteerde hoeveelheden;
3. gekiemd zaad als hoofdvoeding.

Er kan en mag geen twijfel bestaan dat gekiemd zaad een waardig groenvoer is, met deze kwalificatie schaaft gekiemd zaad zich in de rij van sla-andijvie-wilof-muur-spruitjes etc. etc., elke andere waarschuwing is een overwaardering. Voer zover dat te overzien is bestaat er een vogelvoederleverancier (Witte Mol) die een speciaal zaadmengsel in het assortiment heeft als kiemmengsel waarbij moet aangetekend worden dat deze leverancier niet verzekerd heeft om aan te geven dat op hun mengsel IN GEKIEMDE VORM niet als hoofdvoedsel beschouwd mag worden.

Vergiftigingsverschijnselen door gekiemd zaad zouden tot het verleden behoren als de vogelhouders een normale dosering zouden gaan hanteren, iedere vergiftiging zou dan in de kiem gesmoord worden; onjuist behandeling van te kiemen zaad is overdosering van een overiger goed product zal altijd consumenten (vogels) doen smoren in de kiem!

K

SCHERPE MAAGKIEZEL

1. fijn - voor kleine zaadetende vogels.
2. grof - voor grote parkieten - duiven - fazanten.

1. Uw vogels hebben geen tanden.... Wel een spiernaag. Zorg dat er SCHERPE KIEZEL in zit....!

VERKRIJGBAAR IN DIERENSPECIALZAKEN
Waar niet verkrijgbaar bellen naar:

F. THIJSSSEN MILL

Telefoon 08859-17 37 b.g.g. 14 18 - Postbus 29

N. van Dijk

Fa. N. v. DIJK

Hooghout 54
4817 EC Breda,
Tel. 076 - 13 13 44

Steeds in voorraad en ruime collectie zangvogels, vruchten- en insecteneters, papagaaien, parkieten enz.

Wij verzenden door geheel Nederland.

Kopen regelmatig kanaries, parkieten, zebra-vinken, enz.

Geef ze levend voer

Zoals u weet voert niet elke vogelsoort de nakomelingen met alleen zaden, weekvoer, vlees of vis. Er zijn ook tal van vogelsoorten die zeer beslist levend voer nodig hebben willen ze tenminste hun jongen grootbrengen. In veel gevallen is men dus aangewezen op aankoop of het zelf kweken van insecten. Gemakkelijker is het om zelf insecten te vangen, alhoewel... De variatie aan insecten is wanneer men ze zelf vangt in elk geval groter hetgeen een toch wel belangrijke factor is. Je bent er ongetwijfeld beter mee dan wanneer er alleen maar wat meelwormen aan de vogels worden aangeboden. Bovendien, het in ruime mate verstreken van meelwormen kan bij de oudervogels een te sterke paringsdrift veroorzaken waardoor ze hun jongen gewoon in de steek laten en aan een nieuw legsel gaan beginnen. Dit komt veel vaker voor dan men wel denkt. Daarom heeft het zelf vangen van insecten – levend voer – ook wat dat betreft veel voordelen, terwijl het ook best wel een leuke bezigheid is.

Wel heeft men hiervoor tijd nodig en een stukje natuur zonder insecticiden tenminste als je er op uit zou moeten met bijvoorbeeld een vlindernetje of een soort sleepnet welke door het hoge gras en onkruiden langs de berm en sloot gesleept kan worden. Een afgedankte paraplu kan ook z'n diensten bij de insectenvangst bewijzen. Deze wordt dan geopend en omgekeerd onder struiken opgesteld waarna men met een stok in het gebladerte heen en weer slaat. Het meeste ongedierte laat zich, om zelfbescherming, naar beneden vallen en wordt dan alzo opgevangen. Dan nog is het alleen een kwestie van vergaren en in een doos of bus doen. Deze manieren van insecten vangen is overigens net zoals bij het vissen, de ene dag vangt men meer dan de andere maar veel is het zelden. Ik ben ooit ook nog met de hand aan het spinnen en sprinkhanen vangen geweest, zelfs met emmer en schop er op uitgetrokken om mierennesten overhoop te halen. Dit laatste doe ik niet meer ook al niet omdat die mieren felle bijters zijn.

Toevallig heb ik ook nog een beetje interesse voor techniek en alzo kreeg

ik een tijd geleden bij een bakker in mijn buurt een toestel te zien dat insecten aantokte d.m.v. UV-licht. Het was een toestel waarin een klein TL-buislampje (22.5 cm) zat. Het door dit lampje uitstralende UV licht lokte insecten aan die dan binnen in het toestel elektrisch werden gedood. Het waren niet alleen wespen maar ook vliegen, muggen etc. kwamen er in terecht. Bij een bevriende vogelliefhebber trof ik een insecten lichtval aan dat speciaal voor vogelkwekers en terrariumhouders is ontwikkeld.

Tekst en foto's Andre Bruggeman

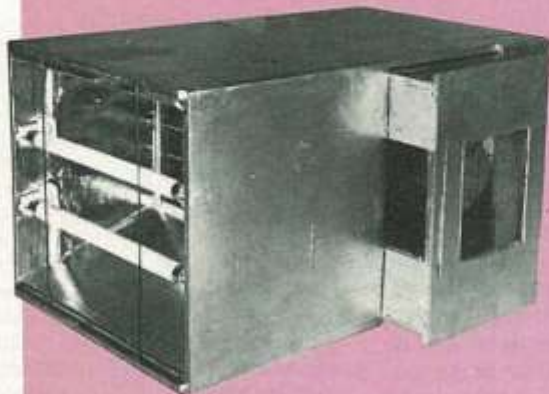
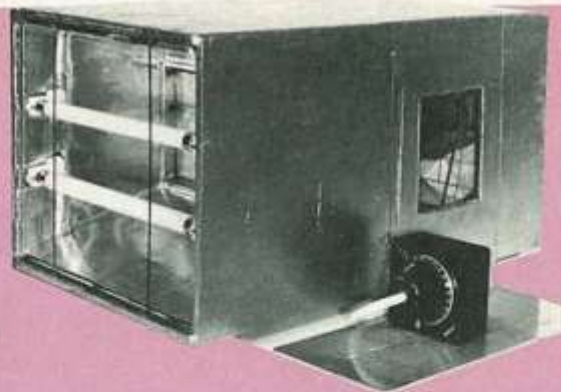
Een Amerikaans apparaat dat ongeveer 150 gulden kost met een reserve-lamp van nog eens 40 gulden. Niettemin, het apparaat werkte erg goed. Beide toestellen gezien hebbende zette mij aan het denken. Ik wilde er namelijk het liefst zelf een maken met wat meer mogelijkheden zoals bijvoorbeeld het verkrijgen van onbeschadigde insecten. Toevallig had ik een geschikte keuk ventilator op zolder liggen van 40 Watt en ik be-

hoefde toen enkel nog maar de kleine UV buislampjes te kopen met bijbehorende starter, smoorpoel en fittingen hetgeen mij 30 gulden kostte. Het hout wat ik nodig had verkreeg ik van transportkistjes, oud hout dus. Zoals het dikwijls gaat nadat iets is uitgevonden, kan men daarop variaties aanbrengen. Met een avondje denken en schetsen ontstond een definitief plan op papier. Nu alles is gerealiseerd en beproefd denk ik er goed aan te doen om ook u hiervan in kennis te stellen. Het is een heel leuk knutselwerk bovendien niet zo moeilijk en waar het om gaat, u verkrijgt er een goedkope insectenval mee.

Het principe

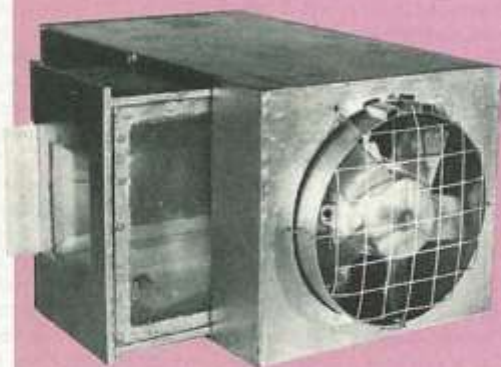
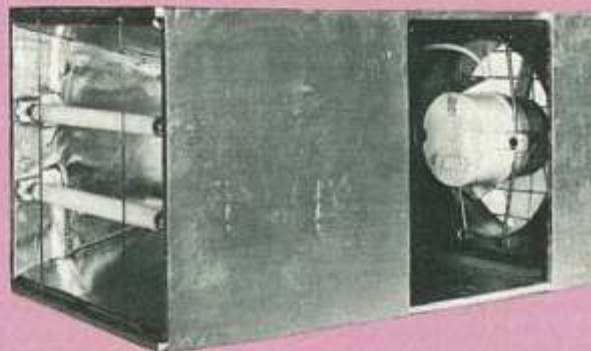
De insecten worden door het Ultraviolette licht, 2 x 6 watt, aangelokt hetgeen bij invallende duisternis het meeste rendement oplevert. Vooral in zwoele zomeravonden kan het soms wemelen van allerlei insecten. Wanneer zo'n insect binnen een straal van 15 meter komt aangevlogen is het onherroepelijk gevangen. Het licht trekt ze zo sterk dat ze zonder meer daarop invliegen. De aangezogen lucht, d.m.v. de ventilator, doet de insecten binnen in het apparaat belanden waar ze in een opvangbakje komen waaruit ze door de krachtige luchtstroom niet meer weg komen. Als de ventilator wordt afgezet sluit zich de luchtsluis en wordt de terugweg volledig afgesloten zodat er geen ontsnappen meer mogelijk is. Een elektrische schakelklok is niet bepaald noodzakelijk maar wel erg gemakkelijk – kosten ongeveer 35 gulden – omdat het dan zonder daarbij aanwezig te zijn, automatisch wordt in- en uitgeschakeld. Het uitnemen van de gevangen insecten gaat als volgt: Met een dun metalen schuifje wordt het opvangbakje eerst afgesloten en dan in zijn geheel uit het apparaat gehaald. Even terzijde, ik

De insectenlichtval compleet. Deze is vervaardigd van 7 mm dik multiplex. Afmetingen buitenwerks 22 x 25 x 42 cm. Het bijliggende plaatje dient als afsluitschuif van het opvangbakje. Op dat schuifje ligt de tijdschakelaar. De val is geschilderd met aluminiumverf.

De lichtval met gedeeltelijk uitgeschoven opvangbakje.

Geheel uitgenomen opvangbakje geeft zicht op de plaatsing van de 40 watts ventilator.

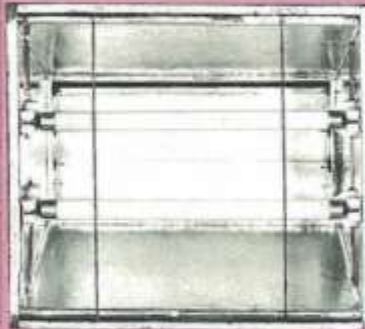
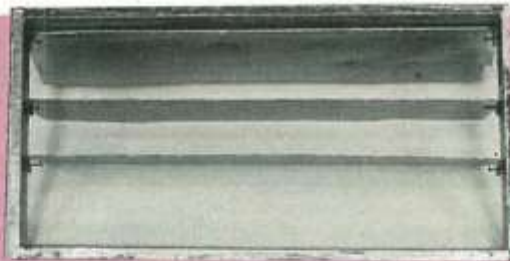

De lichtval aan de achterzijde gezien. Het opvangbakje is gedeeltelijk uitgeschoven. Let ook op het metalen plaatje aan de voorkant van het opvangbakje dat nog niet helemaal is dichtgeschoven.

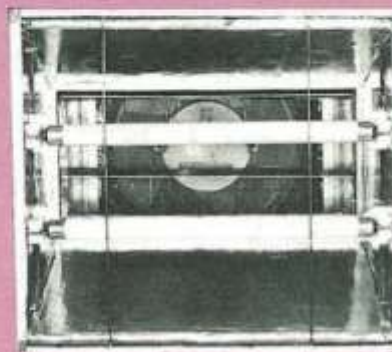
Het geheel uitgenomen opvangbakje. Links ziet u het uitgenomen afsluitschuifje. In de zijkant van het bakje een stukje vensterruit ingelijmd waardoor men de inhoud van het

De luchtsluis is een bijzonder onderdeel dat bestaat uit een houten raam waarin drie uiterst lichte aluminium plaatjes scharnierend zijn opgehangen. Als de ventilator draait worden de plaatjes naar achteren gezogen en biedt het geheel een vrije doorgang voor de aanvliegende insecten.

De luchtsluis is geopend en geeft in die stand doorheen de gazen achterwand van het opvangbakje zicht op de ventilator. Naast het apparaat nog eens de tijdschakelklok.

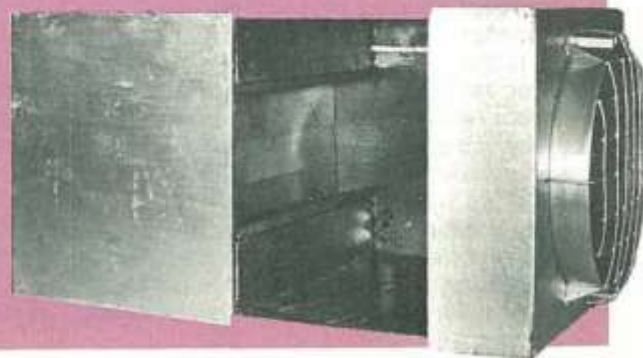
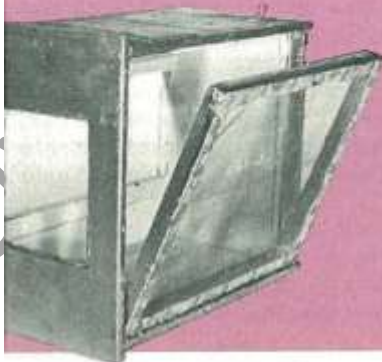
Voorraanzicht op de gesloten luchtsluis. De aluminium plaatjes hangen naar beneden omdat de ventilator niet in werking is. Let ook op boven- en onderzijde, deze lopen schuin af en zijn beplakt met aluminium folie hetgeen een goede reflectie bewerkstelligd. De twee helemaal vooraan gemonteerde ijzeren spijltjes beletten de TL-buisjes los te komen en te vallen.

Bij een draaiende ventilator en een uitgenomen opvangbakje ziet u dat de drie aluminium plaatjes van de luchtsluis in horizontale stand worden gehouden.

overzien. De met horrengaas bannen achterwand is als deurtje toegankelijk en in dichte stand wordt bovenin vastgezet met een spijkortje.

De ventilator staat stil en de aluminiumplaatjes nemen een verticale stand in daarmede de luchtsluis afsluitend. In de vrije ruimte van de onder en boven toelopende wanden van de luchtsluis zijn starters, smoorspoel en bedrading weggewerkt.

heb speciaal dit systeem van vangen bedacht om de mogelijkheid te hebben ook zeldzame nachtvlinders onbeschadigd te bekomen en dan te beslissen deze te behouden en op te zetten of ze weer vrij te laten. Om de insecten aan de vogels te verstrekken zet ik het bakje in de volière en schuif het plaatje daarvan een klein eindje open. De vogels weten ogenblikkelijk waar er wat te halen valt.

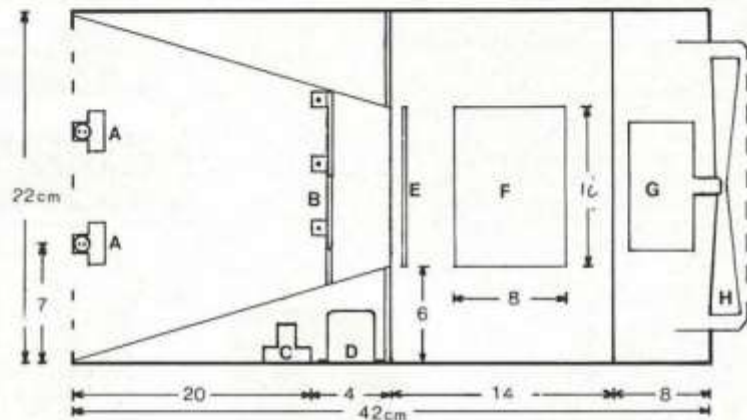
Indien men vaststelt dat het aanbod te groot is, dat de vogels ze dus niet rap genoeg kunnen bemachtigen, dan kan men door even flink met het kistje te schudden de daarin zittende insecten wat suf maken. Ook is het mogelijk om de gehele inhoud in een plastic zakje te doen en deze in de koelkast te leggen om ze nadien aan de vogels te geven.

U moet niet vergeten om het apparaat op te stellen onder een afdakje zodat het als het regent droog blijft. Ik heb ook proeven gedaan met gewone wit licht gevende lampjes en ook dat gaf bevredigende resultaten. Het nadeel is echter dat het 's nachts dan veel meer opvalt hetgeen misschien storend is voor de bureu. Het prijsverschil is meer dan de helft goedkoper.

Schema

A = Fittingen	F = Venstertje
B = Luchtsluis	G = Motor met schroefbladen
C = Starters	H = Schroef
D = Smoorpoel	I = Schroefbescherming
E = Schuifgleuf	

TL-lampjes zijn van het merk Philips
6 W / OS 8A

BUFFALOWORMEN

Sedert geruime tijd is deze mini uitgave van de meelworm ook gekend bij onze vogelliefhebbers als de ideale en nuttige voeding voor alle zaad- en insektenetende vogels en voor het opfokken van alle jonge vogels, die voor hun groei insekten nodig hebben. Deze Buffalo worm die een lengte heeft van 15 mm heeft een hogere voedingswaarde en is beter verteerbaar dan de meelworm bij jonge en oude vogels. Het kweken van de Buffalo worm kan gebeuren in plastic dozen; het deksel van de doos kan men vervangen door een fijn gaas, dit om te vermijden dat de Buffalo kevertjes uit de doos zouden kruipen. In de doos komt een 4 à 5 cm. dikke laag opfokmeel voor kuikens (kippemeel), daarop enkele schijfjes aardappel, appel of wortel. De kweekdozen mogen niet koud staan. Een optimale temperatuur ligt rond 25 à 28°C.

De kweek wordt na 4 à 5 weken productief. Dat is heel wat sneller dan bij de gewone meelworm. Een volledige broed duurt slechts 7 weken. De eitjes die door de wijfjes gelegd worden komen na een drietal dagen uit. In vier weken zullen de larven van 1 mm uitgroeien tot 15 mm. Tien dagen later verpoppen ze. Na zeven dagen worden de poppen kevertjes. Over het algemeen verloopt de kweek zonder problemen.

Deze Buffalowormen worden door alle vogels, zowel zaad- als insektenetende vogels gegeten.

Het woeste Andesgebergte, het fascinerende oerwoud met zijn tangara's en de bonte pracht aan bloemen

Een reisverslag in woord en beeld door Cees Scholtz

Wij hadden grote verwachtingen van het oerwoudgebied ten Oosten van het Andesgebergte. Vandaar dat wij ruim voor tijd op onze gidsen, Homero Silva en Victor Czalvalo, bepakt en bezakt op de hoek van de straat voor ons appartement, stonden te wachten. De nacht was wat onrustig verlopen, omdat een gelukkig mens in het holst van de nacht een lied, begeleid op zijn gitaar, liet galmen. Alleen een paar honden beantwoordden deze serenade met een heftig geblaf overgaand in gehuil, maar geen mens die daar aanstoot aan nam. Een tolerantie die ons tot denken zet, want als er bij ons een haan even te vroeg zijn gekraai begint dan is soms Holland in last. Wij verveelden ons geen moment; een indianenvrouwje was al vroeg op pad om lege flessen te verzamelen en dat ging met het nodige gerinkel gepaard. Ik wilde van dit doenerige vrouwje een opname maken maar veel gelegenheid bood ze mij niet. Zodra ze haar kans schoon zag schoot zij met veel lawaai als een schim langs ons heen. Wij hadden begrepen 's morgens vroeg op pad te zullen gaan. Om te beginnen kregen wij een uitgebreid ontbijt voorgeschoteld, met gekookte aardappelen, rijst, groentes enz. Een vreemde combinatie voor een ontbijt. Er moest nog even wat geregeld worden door onze gidsen, dus wij wachtten. Zo werd het koffietijd en vervolgens werd het tijd voor de middagpot. Geen van ons geloofde er nog in die dag te kunnen vertrekken. Om drie uur zou de Andesexpres, de bus door het Andesgebergte vertrekken.

Het was even voor het tijdstip van drie uur dat wij op een open vrachtwagentje plaats konden nemen. Vervolgens reden wij enkele malen een blokje om om zodoende de achtergebleven familieleden van onze gidsen de gelegenheid te geven ons uitbundig uit te wuiven. Zodoende kwamen wij ruim na het vertrek bij het beginpunt van de Andesexpress aan. Geen mens die ons deze late aankomst kwalijk nam. Al onze bagage werd bovenop de bus vastgesjord en zo kon de reis over 's werelds langste bergketen een aanvang nemen. Alle soorten klimaten en landschapstypen kan men op deze bergrug aantreffen. Poolgebieden rond de hoge bergpieken, waarvan de hoogste top bijna 7000 m haalt, toendra's, woestijnen, steppen, hoogvlakten en regenwouden met tropische vegetatie. Het is dan ook geen wonder dat je daar een ongekende verscheidenheid aan flora en fauna kan tegenkomen.

Op een dag zijn wij naar het Noorden gereden en daar openbaarde zich in de omgeving van de vulkaan de Imbaburra een totaal ander landschap dan dat wij tot dan toe hadden gezien. Een kaal, dor, woest gebied met droge plukken gras. Bij de spaarzame hacienda's hoge zuilen cactusen. Victor vertelde dat op dit steppengebied de Patagonische kwartelsnip moet voorkomen. Die voedt zich voornamelijk met onkruidzaden en zachte sappige knoppen om het nodige vocht naar binnen te krijgen. In deze dorre, kale omgeving is zover het oog rijkt, geen druppel water te bekennen. Bij het verlaten van het nestje worden de eieren met wat dor plantenmateriaal toegedekt. Een probaat middel tegen te felle zonnestralen, want u weet uit ervaring dat zonlicht de kiem in het ei kan doden en dus heel wat meer kwaad kan doen dan regen of koude. Natuurlijk onttrekt die camouflage de buit ook aan het gezicht van belagers op een vers eitje. En dat zijn er nog altijd heel wat, zowel lopend, kruipend als vliegend.

Een paar honderd kilometer noordelijk ligt in het Andesgebergte Otobalo een plaats genoemd naar een gelijknamige indianenstam. Ze zijn de meest geciviliseerde indianen van alle in Ecuador wonende stammen.

Ze hebben een netwerk van verkooppunten opgebouwd in Zuid- en Noord-Amerika en tot zelfs in Europa toe kan men hun koopwaar tegenkomen. Hun motieven in decoratieve wandkleden, hebben veel weg van de graficus, kunstenaar Esscher. Zo'n markt is een boeiend schouwspel. Iedereen sleept er met de onwaarschijnlijkste dingen, en alles op de rug. Wij zagen een indiaan zijn marktwaar weer op zijn rug nemen. De kleden en poncho's waren tot een kolossale baal samengeperst die hij nauwelijks van de grond kon krijgen. Een paar maal rolde hij met de baal over straat. Het was een koddig gezicht als het niet intragisch was. Met die zware vracht verdween hij het gebergte in, uren sjouwen voor de boeg. De Otobalo-indianen zijn gekleed in een smetteloze witte broek, een donker hemd en een grijze hoed. Hun gitzwart haar is in een strengel gevlochten en bengelt achteloos op de rug. Deze haardracht is traditie bij de mannen, de vrouw draagt het haar kort. Voor de koop van je favoriete poncho, wandkleed of iets wat van je gading is, is afdingen wel een 'must'. In onze ogen zijn die dingen spot en spot goedkoop, maar afdingen hoort bij de koop.

Een van ons was met handen en voeten en een verbeterd gezicht aan het afdingen op een partijtje wandkleden. Het ging om een bedrag van 40 sucre, omgerekend enkele guldens.

Als u zag met welk een fantasie dat ging, dan zou je denken dat het om zijn laatste duiten ging. Die twee gaven elkaar geen duimbreed toe. Eindelijk kwam men dan tot overeenstemming. Toen had je het gezicht van die indiaan moeten zien, wan neer na het afgesproken bedrag voor hem te hebben uitgeteld, daarna ook nog 40 sucre bij het totaal werd gelegd. Zo iets had hij waarschijnlijk in zijn hele leven nog niet eerder mee gemaakt.

De bus denderde maar door over smalle bergweggetjes met steile bergwanden en diepe afgronden. In de bochten geen enkele markering en de chauffeur vergat stelselmatig gas terug te nemen, zodat wij me angst en beven die hele tocht meebeleeften. Het bleef dus in alle opzichten een ongelooflijke rit. Naarmate wij steeds meer het oosten indoken veranderde de omgeving in éér grote plantenkas. In de halfvergane bomen groeiden de wonderbaarlijkste epifyten, waarvan de bromelia's het talrijkst waren in verschillende vormen. In het begin van de reis stonden de agave met hun dikke bladrozetten in een vrijwel gesloten rij naast elkaar, soms tegen een berghelling her en der verspreid. Sommige planten droegen bloemen die als een tros hingen aan soms stengels van we een tien meter lengte. Zodra de bloemen zijn verwelkt sterft de moederplant. Ondergrondse scheuten zijn er

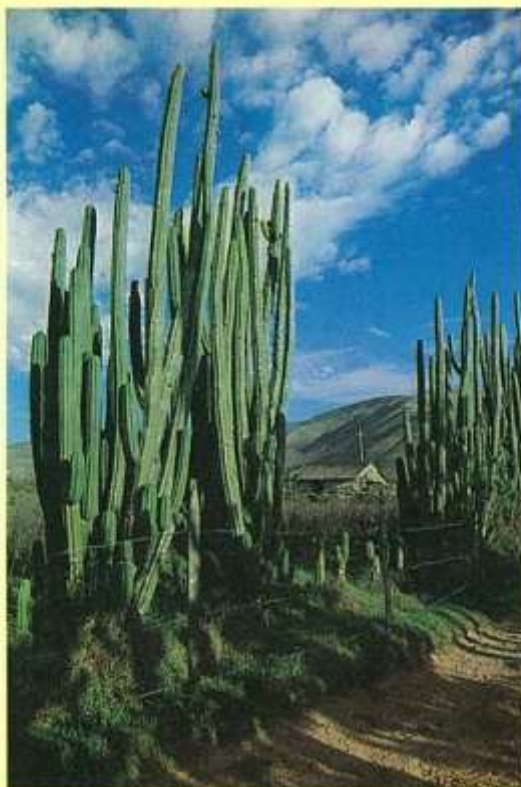

inmiddels om voor een nieuwe generatie zorg te dragen. Dit landschap was van een totaal andere schoonheid dan wij de eerste dagen van ons verblijf hadden ervaren. De drukkende, beklemmende hitte werd geheel verdrongen door de overvloedige rijke plantengroei van ongekende bekoring. Een indruk waarvan wij stellig niet zouden los komen. Diep in de nacht bereikten wij Tena. Onze gidsen loodsten ons mee naar onze overnachtingsplaats. Wij dachten ons heerlijk te kunnen verfrissen met een douche of iets dergelijks maar wij kwamen bedrogen uit. Dergelijke luxe kan je wel vergeten of je moet de rivier opzoeken voor een bad. Het zou nog wel even duren voor wij aan het avondmaal konden beginnen en daarom gingen wij een kijkje nemen in de omtrek. Hier en daar brandde een electrisch bolletje. Dat was tevens een grote aantrekkingskracht voor de nachtvlinders. Het wemelde er van kleine soorten, slechts enkele zo groot als een spreeuw fladderden er rond.

Wij moesten met rasse schreden beter gezegd rennend terugkeren want er brak een tropische regenbui los. Dan gaat het er even niet lichtzinnig op los, alsof iemand in één keer een stortbak omkeert.

Ons maal was inmiddels gereed. Het pilsje smaakte als nectar, want de temperatuur was door die verkoelende druppels geen zier omlaag gedaald. Slapen deden wij in een piepklein hokje waar met drie bedjes in konden. De buitendeur lieten wij op een grote kier staan om nog wat frisse lucht te krijgen daar wij anders het gevoel hadden te stikken door de klamme warmte die er hing. De wanden waren bedekt met schimmel en op de grond liepen wat grote torren en ander gespuis, maar een kniesoor die daar op let.

De volgende dag stonden wij al voor dag en dauw op. Van alle kanten klonken ondefinieerbare oerwoudgeluiden. Wij gooiden met de Spaanse slag wat water over onze hoofden. Aan eten werd niet gedacht en niet dat wij daar geen behoefte aan hadden. De bus stopte vlak voor de deur. Er hing een vochtige damp en naarmate de tijd verstreek zag je uit de bush-bush steeds andere mensen uit

die spookachtige atmosfeer tevoorschijn komen. In het ruige riet scharrelden wat rietbewoners maar door hun beweeglijkheid gunden zij ons geen glimp om hun ware naam vast te stellen. Een klein busje voor zes personen nam ons mee naar het punt aan de Napo rivier waar de korjalen zonder veel problemen hun tocht konden beginnen, daar ook hield de weg op.

Om dieper het Amazonegebied binnen te dringen moesten wij wel van de korjaal gebruik maken. Naast mij in het busje zat een indiaanvrouwtje; groter dan 1.40 meter was ze zeker niet. Aan haar borst hield ze een baby die driftig zijn honger stilde, getuige zijn smakkende geluidjes. De reis ging door een boeiend landschap. Ik betreur het, dat ik geen kans heb gezien verscheidene malen te stoppen om wat dia's te maken van de omgeving. Niet dat mijn sluiters geen kans heeft gekregen om te klikken, de buit van onze gehele Ecuadoriaanse reis bedroeg meer dan 3000 dia's. Het zou dus gek zijn wanneer ik uit dit aantal geen fraaie serie kon selecteren voor een dialezing, juist voldoende om u een proefje te geven van alles wat wij op onze tocht hebben beleefd. Wij zijn nu nog slechts aan het begin van onze reis in de jungle, aan de rand van het oerwoud. De nederzetting aldaar bleek slechts uit een enkele woning te bestaan en een politiepost bemand met aardige jongens van de Guardia Civil. De zon begon steeds meer aan kracht te winnen en wist weldra de hardnekkige nevelsluiers op te lossen waardoor

de omgeving zich plotseling aan ons openbaarde. Er was van alles te beleven. Op een waranda van een woning bekeek een capucijneraapje naar alles wat wij uitvoerden. Het was een levenslustige rakker, die de gekste capriolen uithaalden om een lekkernij in ontvangst te nemen. Op diezelfde plek maar dan wat hoger op zat een ara tussen de sinaasappels. Hij kreeg al gauw bezoek van een soortgenoot. Ze waren van de inboorlingen. Zoals wij honden en katten houden, hebben zij een oerwouddier als huisgenoot geadopteerd. Mijn vriend was op baklucht afgegaan en kwam bij de bakker, die juist zijn oven open deed met vers gebakken broodjes. Die bolletjes smaakten als het heerlijkste gebak van de fijnste banketbakker. Homero deed de belangrijkste inkopen in de toko, vooral dranken zonder alcohol werden in grote hoeveelheden ingeslagen. Hoog genoteerd op het lijstje van de fourageermeester stonden de blikjes vis, blijkbaar een lekkernij. Victor kwam ons de onderhandelingen voorleggen die zij voerden met een

paar indianen. Zij wilden ons maar al te graag naar Choco over de Napo rivier brengen met hun korjaal. Wij konden er ook heen met de dagelijkse lijndienst en dat was een schijntje van de huur wat deze indianen met hun korjaal vroegen; we konden dan doen waar we zin in hadden. Wij kozen voor de duurste oplossing, geen mens behoefde daar spijt van te hebben. Voor onze tocht kon beginnen moest de Guardia Civil onze paspoorten nazien en andere formaliteiten vervullen, iets wat ik tot op heden niet heb begrepen. Ze waren bijzonder vriendelijk en vroegen onmiddellijk naar Nederlandse munten, want nooit tevoren waren in dit gebied Nederlanders geweest. Wel andere Westeuropese nationaliteiten. Onze munten vonden dan ook gretig aftrek. In de eerste ochtenduren hielden allerlei soorten vogels joelend en schreeuwend zich in het geboomte op. We hadden er moeite mee om al die verschillende soorten papegaaien in de vlucht te determineren, daarvoor zou je toch wat meer veldtraining moeten hebben. 'Misschien komen wij er nog eens terug', maar ik denk van niet.

Op de rivier woei een verfrissende bries ons in het gezicht. Wij kregen alle tijd om het steeds wisselende landschap goed in ons op te nemen. Plotseling minderde de korjaal vaart en stuurde de indiaan de boot naar de oever. Er was een smal paadje dat naar een paaienwoning leidde. Langs het pad bloeide een plant met een hangende bloem van een halve meter met een scott-lithe-achtige vermilion kleur, afgezet met een forse gele kartelrand. Prachtige bloemknoppen van bananen en de bloeitrosjes van de cacao spruitend uit de stam waren compleet wonderen van moeder natuur. De bewoner stond ons verlegen op een verdekt plekje gade te slaan. Victor wees mij op een boom waar één meterlange doosvruchten inhingen. Heerlijke wawa's, verzekerde hij me. Hij maakte zo'n lange snijboon voor me open. Daarin lagen grote bonen in een bed van vrucht-vlees. Ik zou en ik moest er één in mijn mond steken. Het had een zoetzure smaak, kapot was ik er niet van; ik leidde de aandacht af door voor te stellen een serie opnamen ervan te maken. De anderen waren alweer

lang en breed in de boot, toen wij eraan dachten rechtsomkeert te maken. Op de weg terug passeerden wij een indiaan met zijn gehele familie. Hij had blijkbaar panne aan zijn buitenboordmotor, want het ding lag totaal uit elkaar. Geen boutje en geen moertje zat meer tesaam. Keurig uitgespreid lag die hele handel op de grond op een doek gerangschikt, ik geloof niet dat zij die dag nog zijn weggekomen, maar tijd is daar niet belangrijk.

Wij waren nog maar nauwelijks onderweg of men wees ons op de Yumbo indianen, die op een kiezelbed aan de andere kant van de rivier aan het goudzoeken waren. Het was een uiterst primitieve bedoening waarmee zij trachtten wat goudschilfertjes aan de aarde te ontfutselen. Een stokoud vrouwtje, mensjes zoals zij zouden bij ons allang en breed in een verzorgingstehuis zijn opgenomen, stond hier in de brandende zon de aarde te zeven. Welwillend demonstreerde ze voor ons. Ze haalde een kluitje aarde in een koperen schaal die ze in het water op een speciale manier draaide. De kleigrond loste geheel op, alleen het goud bleef achter. Met haar door water verkrampte vingers wees ze me het

schilfertje aan dat het resultaat was van deze demonstratie. De kinderen werden ook in het bedrijf ingeschakeld, dat ging op een speelse wijze.

Er waren ook andere instrumenten maar alle even eenvoudig van make-lij. Deze mensen kwamen diep uit het oerwoud, een paar uur lopen en dat voor een karige vergoeding.

Aan de kant van de oever groeide een fraai gevormd riet. In die begroeiing hing een kunstig gevlochten nestje van een rietbewoner. Ze waren onbewoond anders had ik stellig met de telelens op hun terugkomst gewacht. Wij zouden graag wat langer bij onze goudzoekers gebleven zijn, maar de indianen wenkten ons dat het tijd werd voor afscheid. Wij deelden snoep uit voor de kleinen maar de ouders waren even blij met zo'n versnapering. Er moet nu even pittig doorgevaaren worden omdat wij achterlagen op het vaarschema. Doordat wij zoveel mogelijk het midden van de rivier aanhielden om de ondiepten te vermijden, konden wij goed onderscheiden wat voor soorten aan kolibries de prachtige bloemsoorten bezochten. Het hevige gekwetter van de vroege ochtenduren was verstomd. De vogels hielden

zich voornamelijk op in de schaduw en bleven veelal voor ons onzichtbaar.

Onze bootsman had een nieuwe halteplaats in zijn hoofd en niet lang daarna werd de boot langs de oever gemeerd waar twee jongetjes hun best deden om met een geïmproviseerde hengel visjes uit de snelstromende rivier te verschalken. Met trots toonden zij hun vangst zoals elk kind ter wereld waardering wil oogsten voor een prestatie. Blijkbaar wisten onze gidsen dat er in deze omgeving apen in de kruinen van de bomen zouden leven. Inderdaad balancerden zij in de hoogste toppen over dunne twijgjes. Wij hebben genoten van hun trapezewerk en dank zij hun grijpstaart wisten zij steeds feilloos te landen. Juist die grijpstaart is het monopolie van de Zuid-Amerikaanse apen. De apen in Azië en Afrika moesten het zonder stellen. Zo lang zij zo hoog in het bladerdak rondsprongen was er geen kijk op goede opnamen. Door een lekkernij zo veel mogelijk in hun gezichtsveld te leggen, maakten wij kans dat zij omlaag kwamen. Wij verborgen zo goed en zo kwaad als het ging ons achter wat struiken en na lang wachten kwamen zij behoedzaam naar beneden. Vooral het

Bloem met scotlith effect

Pategonische kwartelsnip

Jonge mangrove zwaluw

Diglossa cyanea

Het woeste Andesgebergte

Cacao

doodshoofdaapje was een nieuwsgierige klant. Nu hij toch op de grond was, doorzocht hij van alles en nog wat. Hij had een holle boomstronk ontdekt. Wellicht zat daar iets eetbaars in aan insecten. Het kon ook wel eens wat minder plezierig voor hem aflopen wanneer er een slangetje in verborgen zou zijn. Je kon de spanning van zijn gezicht aflezen, want griezelig vond hij het toch wel een beetje. Het leverde hem evenwel niets op en met een paar fikse sprongen was hij in een boom en voegde zich bij zijn kornuiten. Daar in de accacia's vervolgde hij zijn spelletje. Als het aan mij had gelegen, had ik mij nog uren kunnen amuseren met het spel van die lenige klanten, maar de motor ronkte reeds; een stille wenk. Even wachten want een leger parasolmieren trok aan mij voorbij. Het was een imposant gezicht. In een onafgebroken rij marcheerden zij met een stuk afgeknaagd blad fier in de hoogte, als een actiegroep met borden waarvan de leuzen ontbraken, naar hun vesting. Die blaadjes dienden voor hun cultuures. In die schimmel ontstaan van die kleine balletjes op steeltjes en die blijken het hoofdvoedsel van de mieren te zijn. Enfin een nieuw studieobject. Zij lieten zich door niets en niemand van de wijs brengen. Ook niet toen ik in hun ogen een balk over hun gefingeerde snelweg legde. Sommigen huppelden er dwars overheen, ook al kostte dat wat moeite. Daarom ruimde ik die hindernis maar snel op. Dikke wolken stapelden zich boven het woelige water van de Naporivier. Bij tijd en wijle zweefde een grote roofvogel in de termiek op zoek naar prooi. Op een kiezelbed in de rivier zat een arend ons rustig na te staren. Wat hij precies uitvoerde zal altijd wel een raadsel blijven. Plotseling zagen wij aan de rivieroever een ijsvogel. De korjaal draaide ogenblikkelijk bij. De ijsvogel liet evenwel een harde fluittoon over het water galmen en verdween. Het was een hoogopgaande lemige oever, waar wij hollen in ontdekten. In één er van vluchtte de ijsvogel. Wij hadden een broedsel van de amazone ijsvogel gevonden. Begrijpelijk dat ik van deze graag een portret wilde maken. Wij besloten dat ik me in het struweel

zou verstoppen en de overige mannen zouden mij een goed uur aan mijn lot overlaten. Al spoedig kwamen de zwaluwen terug, die de ijsvogel gezelschap hielden in de aarde oeverwand. Precies als bij ons de oeverzwaluwen hun nesten in zandige oeverwanden graven. Erg prettig voelde ik me niet in die omgeving. Snerpende geluiden boven, soms links en dan weer rechts. De producent van dit onaangename geluid bleef verborgen. Dan ritseiden de gevallen bladeren op de grond weer onheilspellend. Ik dacht direct aan een slang maar het kunnen ook wel muizen of iets van dien aard zijn geweest.

Ik verdeelde mijn aandacht op de zitplaats van de Amazone ijsvogel en mijn omgeving landwaarts, waar ik gezien al die tingels en ritsels niet veel goeds verwachtte. De ijsvogels gaven elkaar met korte fluitsignalen te kennen dat zij de zaak niet geheel vertrouwden. Plotseling streek het wijfje op een tak in de schaduw voor mij neer. Ik was zo beduusd dat ik een onverwachte beweging maakte. In een oogwenk was de vogel gevlogen. De zwaluwen waren niet zo in kennig. Zij zaten op een balk in het water rustig hun veren te poetsen.

Ik was dolgelukkig dat de korjaal wat vroeger dan de afgesproken tijd kwam opdagen. Wij kwamen daarna nog meerdere malen aan wal als onze gidsen vreemde stemmen uit het oerwoud opvingen. Wij noteerden een toekan en een prachtige vlucht zwavelborst tirannen. Graag had ik tijdens die tocht een slang voor de lens willen hebben. De indianen verzekerden ons dat zij wel een plek wisten waar wij met zekerheid anaconda's en de bevroese piranja's konden aantreffen.

De avond begon zich reeds aan te kondigen. De vogels werden weer levendig. De papegaaien roerden zich het meest. De ara's waren ongetwijfeld in de meerderheid. Voor de avond viel bereikten wij Coco. Jonge

inboorlingen draafden als veulens achter een bal, terwijl wij bijna in katzwim vielen van de hitte. Allereerst zochten wij een onderkomen. Het woord hotelletje hoort u mij niet meer noemen. Zodra wij onze bagage kwijt waren, gingen wij naar een etablissement om een warme hap te nuttigen.

Het licht was er uiterst schaars en juist toen de soep werd opgediend viel de zaak in duister. De smaak was evenwel goed maar wat wij naar binnen werkten bleef een mysterie. Toen wij onze laatste hap naar binnen hadden, ging het licht weer aan. Datzelfde herhaalde zich steeds bij de volgende gangen. Er heerste een vrolijke stemming over het gebeurde en het werd alleen maar gezelliger door het kaarslicht.

's Avonds liep ik op een buitenweg die leidde langs een buitenpost van een olieraffinaderij. Er stonden sterke lichten opgesteld rond de gehele onderneming. In dit licht wemelde het van allerlei soorten insecten en vlinders en die trokken weer talrijke uiltjes aan. De grootste had de afmeting van onze ransuil, de anderen vertoonden overwegend het postuur van onze steenuil. Zoals later bleek waren het de roestkleurige dwerguiltjes. Ik schat dat er op een gegeven ogenblik een tiental uiltjes op jacht rond de lampen cirkelden. Voorbij de olietanks heerste een complete duisternis. Aan de hemel pinkelden miljarden sterretjes met een helderheid, zoals je bij ons zelden aantreft. Ineens viel het me op dat langs het pad een helder licht enige seconden sterk oplichtte. Ik haalde allerlei vreemde muizenissen in mijn hoofd toen het tot mij doordrong dat het niets anders dan vuurvlieggen moesten zijn. De mannetjes hebben vleugeltjes, maar de wijfjes missen die attributen en leven als glimwormen op de grond.

De volgende dag zijn wij naar Lago Agrio vertrokken, een plek in het oerwoud waarvan onze gidsen enthousiast melding maakten dat het een prachtig gebied is om er tangara's te vangen. Daarvoor hadden zij al het gereedschap meegenomen. Hoe dit verder afloopt hoort u in de volgende aflevering.

Chinese nachtegaal

Leiothrix lutea

De knoop moet nu maar eens worden doorgehakt en de japanse nachtegaal CHINESE worden genoemd. Komt immers niet in Japan, maar in China, Silckim, Birma en India voor. Dichte wouden op moeilijk-toegankelijke bergheellingen vormen daar zijn domein en dit geeft direct al belangrijke consequenties voor het geval wij deze prachtige, dertien centimeter grote vogel willen kweken. Men dient immers voor een dichte speciale beplanting zorg te dragen. Komen wij later nog op terug.

Voor zo'n kleine vogel is de chinese nachtegaal van krachtige poten voorzien. Die heeft hij overigens wel nodig om in en uit de dichte vegetatie van de ondergroei te springen. Voor het lopen in een dergelijk plantenbestand zijn deze ook bijzonder geschikt. Deze soort leeft dan ook dichtbij of op de grond, waar men in de strooisellaag en ondergroei naar voedsel kan zoeken. Een andere aanpassing aan dit speciale milieu blijkt in de korte afgeronde vleugels te bestaan. Die zijn geschikt voor de trage vlucht, die in het woud vereist is. Lange vleugels moet men hier als onpraktische instrumenten beschouwen. Ze hebben niet alleen geen effect, maar zouden temidden van bladeren en twijgen voor moeilijkheden kunnen zorgen.

Het is verleidelijk om de chinese nachtegaal met de Amerikaanse miervogels *Formicariidae* te vergelijken. Leven in een overeenkomstig milieu en hebben in verband daarmee eveneens krachtige poten en korte afgeronde vleugels ontwikkeld, ofschoon ze wat lichaamsbouw betreft helemaal niet met de chinese nachtegaal verwant zijn. Wij zijn in zo'n geval gewoon om van een **convergente** of **parallele** ontwikkeling te spreken. Onder invloed van hetzelfde milieu komt men uiteindelijk tot hetzelfde lichamelijke resultaat en blijkt men eveneens tot dezelfde levenswijze te zijn gekomen.

Met zijn gele vlekken op borst en

vleugels alsmede met de rest van zijn olijfgroene verenkleed doet de chinese nachtegaal wel aan een wat afwijkend roodborstje *Erithacus rubecula* denken, al is hij ook wat groter. De heldere tonen (**tie-tie-tie-tie-tie** bijvoorbeeld) zijn erg praktisch in het woud: ze dragen immers ver en zorgen ervoor dat de dieren elkaar altijd weer kunnen vinden. Men zou dus mede in die zang een soort **contactroep** kunnen zien, een middel om elkaar in de dichte vegetatie niet kwijt te raken. Zo wordt de zang van de man door het vrouwtje met een melodieuze **tua-tua-tua** beantwoord: **jij bent daar, welnu je kunt mij hier vinden**. De chinese nachtegaal is dan ook zeker geen solitair te noemen. Sociaal als hij is, houdt hij van het leven in de groep, zit graag met zijn soortgenoten op een tak; is gewoon onder elkaar de veren schoon te maken en jaagt gezamenlijk in het struikgewas op insecten, wormen en ander klein gedierte. Allerlei in het wild groeiende vruchten en kleine zaden staan eveneens op zijn menu.

In de broedtijd wordt de zang krachtiger en uitgesproken fraai. Er is dan sprake van een echte melodie, die veel afwisseling vertoont en niet nalaat onze bewondering op te wekken. Een tak dient het mannetje tijdens het zingen als zitplaats en daar is hij ook gewoon zijn gebied te overzien om eventuele indringers zo spoedig mogelijk te signaleren.

Het is ons meermalen opgevallen dat bij de kweek in de volière het nest lang niet zo goed wordt verborgen als men redelijkerwijs zou kunnen verwachten. In de vrije natuur is dit eveneens het geval en naar de reden daarvan kunnen wij voorlopig nog slechts gissen. Wellicht is in de uitgestrekte dichte wouden van het woongebied een statistische bescherming voldoende om de soort ter plaatse in stand te houden en wordt er daarom gewoonlijk geen extra aandacht aan de nestbeveiliging besteed. In elk geval schijnt de chinese nachtegaal niet zoveel last van nestrovers te hebben.

Het nooit meer dan drie meter zich van de grond bevindende komvormige nest kan tussen een paar recht-opgaande scheuten worden ver-

ankerd, maar kan zich ook in een horizontale of verticale takvorm bevinden. Het kan een verschillende aanblik vertonen, daar het van allerlei materialen kan zijn gemaakt: bamboebladeren, mos, korstmoss en droge bladeren. Ook de diepte is lang niet altijd gelijk. Fijne worteltjes en dunne draadjes zorgen voor een zachte bekleding. Het legsel blijkt als regel uit drie tot vier groenblauwe eieren te bestaan, die voornamelijk aan de stompe pool van paarse en bruine streepjes en vlekjes zijn voorzien. Na een afwisselend broeden door de man en de vrouw komen de jongen na ongeveer twee weken uit en worden ze met vruchten, insecten en meelwormen gevoed. Het gebruikelijke universeel- en eivoer voldoet hier uitstekend.

In de bergwouden wordt de chinese nachtegaal gewoonlijk aangetroffen op middelmatige hoogte. Hij is niet zo kieskeurig wat de bodem betreft, maar geeft toch de voorkeur aan dennen-, sparren- en eikenbossen, die van een goedontwikkelde onderbegroeiing zijn voorzien. Bij onze kweekpogingen hebben wij daarmee rekening gehouden en zo werd het grootste deel van de volière met dwergconiferen beplant.

Met het oog op de agressiviteit die de chinese nachtegaal vooral in de broedperiode aan de dag legt (jongen van vinken kunnen zelfs in het nest worden gedood) brengt het broeden in een gezelschapsvolière grote bezwaren met zich mee. Het verdient aanbeveling om het kweekstel alleen te laten. Voor een kooi is deze levendige, beweeglijke vogel eigenlijk niet geschikt.

Momenteel zijn van deze fraaie soort zes geografische rassen bekend, die echter nog niet voldoende zijn bestudeerd. Voortgezet onderzoek zou heel goed nog meer rassen aan het licht kunnen brengen.

De naaste verwant van de chinese nachtegaal is de fraaie, minder sterke zuidaziatische zilveroor-nachtegaal *Leiothris argenteauris*, die groepsgewijs in de heuvelbossen in het Himalaya-gebied rondtrekt. Luidruchtig als hij is, brengt hij wat leven in de brouwerij met zijn kwetterend gefluit. Ook hier worden de eieren door beide partners bebroed, terwijl zij ook gezamenlijk het nest tot stand brengen. Persoonlijk hebben wij nooit een geschikt paartje gehad, zodat wij wat de kweek betreft geen ervaring hebben. Deze blijkt wel moeilijker dan bij *Leiothrix lutea* te zijn.

Vlammenwever

Grenadierwevers eigen kweek

Tot de regelmatig en in redelijke aantallen ingevoerde weversor-
ten kunnen we ongetwijfeld ook de grenadierwever, **Euplectes**
orix, rekenen welke is ingedeeld in de groep Vuurwevers waartoe
o.a. ook de vuur-, brand-, vlammen- en oranjeweaver behoort.
Grootte ongeveer 13 cm.

Ze leven vooral in de moerassige streken en de graslanden nabij
riviertjes van Zuid Kenia en Angola tot in Zuid Afrika. De nachten
brengen ze normaliter door in uitgestrekte rietvelden. Hun voedsel
bestaat uit zaden van tal van grassoorten en onkruiden. Als het
graan rijpende is weten ze de cultuurgronden best te vinden en in
grote zwermen daarop neervallend kunnen ze enorme schade aan-
richten.

Het zijn in wezen echte kolonievogels alhoewel de polygame man-
netjes en hun drie tot vier vrouwtjes wel elk hun eigen broed-
gebied hebben.

Tussen en aan hoge rietstengels worden van verse grasstengels
buidelvormige nesten gewoven welke voorzien worden van een
zijdelingse ingang die voorzien wordt van een soms uitgebreide
overkapping, luifel.

De nestwand is betrekkelijk dun
maar door het kunstig gewef toch
weer zo sterk dat het nest een veilig
onderkomen biedt voor de lichtblau-
we eitjes en in een later stadium voor
de jongen. Zo dun is de nestwand dat
je notabene de eitjes of de jongen
doorheen de wand in het nest kan
zien liggen.

Pas in de broedtijd, veroorzaakt door
door de schildklier afgegeven hor-
monen, is het mannetje getooid in een
opvallend en werkelijk fraai gek-
leurd bruidskleed in zwart, schar-
lakenrood en roodbruin. De popjes
blijven hun eenvoudig verenkleed
houden, de bovendelen in bleek-
bruin met donkerbruine strepen; de
onderdelen in lichtbruin met wat don-
kerbruine bestreping. Boven het oog
is een roestkleurig gele wenkbrauw-
streep aanwezig en haar snavel is
hoornkleurig met een wat rose waas.
Het is vooral in die broedperiode dat
het mannetje de aandacht trekt van
zijn vrouwtjes. Zijn opvallende kleu-
ren worden nog eens extra bena-
drukt als hij als het ware opgeblazen
als roodzwarte vuurballetjes op en
neer vliegt. Daarnaast verdedigen
de mannetjes hun gebied met veel
verve.

Na het broeden, waarmede uitsluitend
het popje zich belast en dat onge-
veer 14 dagen duurt, worden de
jongen nog een drietal weken door
haar met in eerste instantie hoofdza-
kelijk kleine insecten gevoerd. Later
neemt de hoeveelheid zaden weer
toe en als ze dan na die periode uit-
vliegen gelijken ze uiterlijk geheel op
het ouderpopje. In het algemeen ver-
krijgen de jongen mannelijke vogels
pas in het derde levensjaar hun
prachtkleed en dan zijn ze ook tot
voortplanting in staat.

In de volière zijn het aangename en
verdraagzame vogels waarvan al-
leen al door hun ijerige nestbouw
erg veel te genieten valt. Maar, er is
ook mee te kweken. **A. van Lankveld**,
Julianastraat 1 in Gemert, toonde op
Vogel '82 in Breda het bewijs en ver-
kreeg daarmede de NBvV-Oorkon-
de.

In zijn 13 m lange, 8 m brede en 3 m
hoge volière heeft een paartje grena-
dierwevers een goed onderkomen.
Ze leven in uitstekende harmonie met
tal van andere vogelsoorten zoals

Juifjes, vinken, putters, sjsjes, nonpareils, nonnen, verschillende soorten eksterjes, groene kardinalen, buulbuuls, spreeuwen, edelzangers, kroonvinken, lood- en zilverbekjes enz. etc. In totaal zo ongeveer 60 paartjes.

Een in de volière groeiende boom bood aan de grenadierwevers een ideale plaats om te nestelen. Allereerst werd door de wevers de boom over een oppervlakte van ongeveer 75 cm van alle bladeren ontdaan. Aan de kale takken werd toen het eerste nest bevestigd. Als nestmateriaal gebruikten ze groene, verse grassengels. Zodra het nest klaar was, legde de pop daarin twee eitjes en ging ze tot broeden over. Veertien dagen later waren er twee jongen die goed door het popje werden gevoerd. Naast het gemengde tropenzaad werd er veel onkruidzaad verstrekt alsmede C&D éivoer met mierenpoppen en meelwormen. Toen ze on-

geveer 7 dagen oud waren heeft Van Lankveld ze geringd en op een leeftijd van drie weken verlieten de jongen het nest. Het ouderpaar toog direct daarna weer aan de slag, een tweede nest was dra gereed. Opvallend was, ook bij de nesten die weer later werden geweven, dat de inslugging altijd naar het oosten was gericht. Er volgde na dat eerste nog maar liefst drie broedsels van respectievelijk 3, 2 en 4 eieren. De man hield de jonge uitgevlogen vogels constant op een afstand van ongeveer vijf meter van het nieuwe nest en ook andere vogels verdreef hij uit zijn territorium. Het eindresultaat was tenslotte drie zelfstandige en in goede conditie zijnde jonge grenadierwevers, te weten 1 man en 2 popjes. Ondanks het polygame karakter van de grenadierwevers, nam het mannetje in dit geval genoegen met slechts één vrouwtje. Vreemd is dat bij een kennis van Van Lankveld zich

in diens volière één mannetje en twee vrouwtjes bevinden die helemaal geen idee schrijven te hebben om tot voortplanting over te gaan. Zou je dan beter zijn met 1-1 dan met 1-2 en zou misschien 1-3 of 1-4 niet beter zijn dan 1-2? Het kan best. Feit blijft echter ook dat je bij het samenstellen van paartjes toch ook wel een beetje geluk moet hebben. Klikt het tussen hen, dan worden zelfs specifieke karaktereigenschappen, zoals in dit geval het polygaam zijn, overboord gezet. Niettemin, het succes is er niet minder om.

Tekst: H.A. Maurer

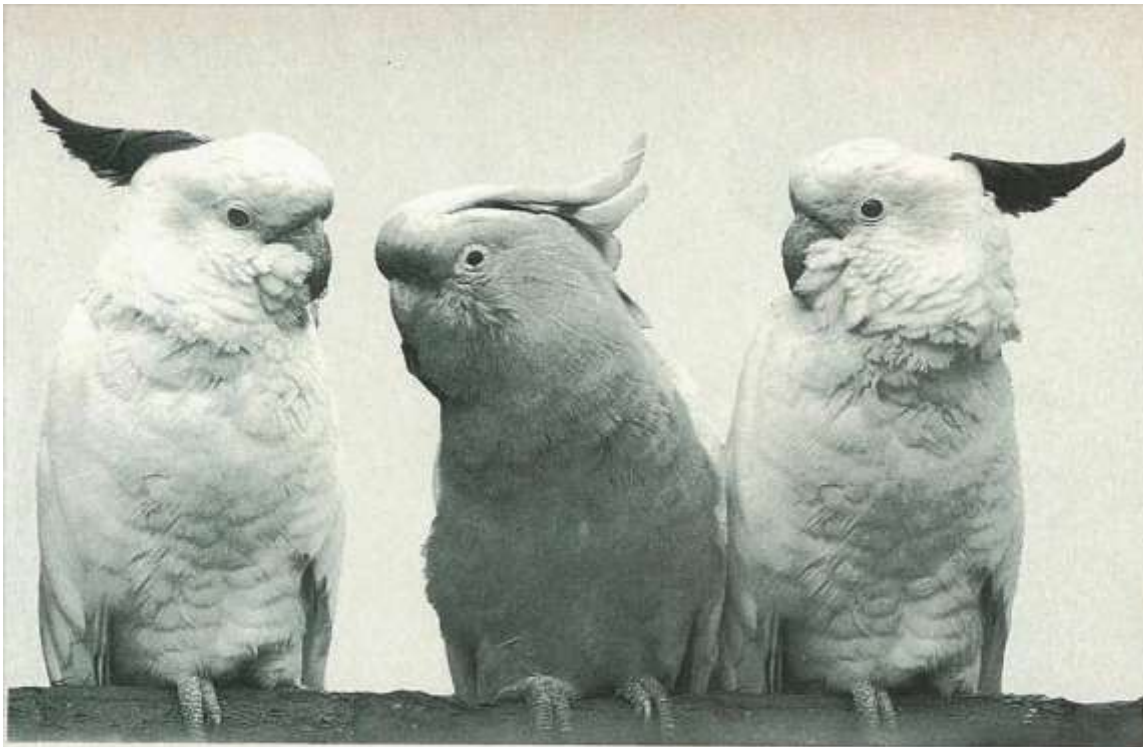
Foto: C. Scholtz / H. Kat

Oranjewever

Grenadierwever

Het seksen van witte kakatoes

De orde der Papegaaiachtigen (Psittaciformes) wordt door Forshaw (1973) ingedeeld in drie families:

- 1 familie der Lori's (Loriidae)
- 2 familie der Kakatoes (Cacatuidae)
- 3 familie der echte papegaai en parkieten (Psittacidae)

Kakatoes bewonen het Indonesisch Archipel, Nieuw-Guinea en omliggende eilanden, Australië en de Philippijnen.

De familie der kakatoes bestaat uit een zeer uniforme groep vogels, die allen in het bezit zijn van een beweegbare kuif. Over het algemeen hebben alle kakatoes een korte staart. Ook de valkparkiet (*Nymphicus hollandicus*), hoewel deze een vrij lange staart bezit, wordt door Forshaw m.i. zeer terecht ingedeeld bij de familie der kakatoes. Het geslachtsdimorfisme o.a. komt bij de valkparkiet overeen met de kakatoes van het geslacht *Calyptorhynchus*.

Niemand weet precies waar de naam 'kakatoe' eigenlijk vandaan komt. Volgens de Grahl (1969) (Papegaaien in Haus und Garten, bl. 49) is de naam afkomstig van het Maleis. 'Kaka' betekent vader en 'Tua' betekent oud. Kakatoes kunnen nl. erg oud worden, zodat men dan sprak van een 'oude vader'.

In het boek 'Grote papegaaien' (1979) van R.R.P. van der Mark, kan men op bl. 84 ook een andere verklaring lezen: 'De naam zou afkomstig zijn van de taal der Maori's, een mensenras uit Polynesië. De naam 'Kaka' zou hier papegaai betekenen. Ook heb ik een derde verklaring gelezen (in Klinische en laboratoriumdiagnostiek van de papegaai C. Lustig en C. Verwey) (1980): het Maleise woord 'kakatua' zou nijpgang betekenen.

Tekst: Drs. G.Th.F. Kaal

Is er over de naam 'Kakatua' al enige verwarring, ook bij de Latijnse en Nederlandse naamgevingen heersen er vele verwarringen. . . Wie heeft er gehoord van de naam 'brilkakatoe'? In de literatuur kan men bij de Rosé kakatoe zowel de naam *Cacatua roseicapilla* als de naam *Eolophus roseicapillus* tegenkomen. Ook in Nederland bestaat er de laatste jaren een sterk vergrote belangstelling in het houden en kweken van kakatoes. Er zijn reeds enkele liefhebbers, die zich geheel gespecialiseerd hebben in het kweken van deze prachtige vogels.

Verschillende soorten kakatoes hebben weliswaar kleine maar niettemin duidelijke geslachtsdimorfistische kenmerken. Verschillen kunnen zitten in de grootte van de bovensnavel en in de grootte en kleur van de kuif. Bij veel kakatoes zien we kleurverschillen in de iris. Opgemerkt moet worden dat deze verschillen het duidelijkst te zien zijn bij **volwassen** vogels.

De zwarte kakatoes wil ik buiten beschouwing laten omdat deze zo uiterst zeldzaam zijn. De Rosé kakatoe heeft duidelijke dimorfistische kenmerken. De man heeft een donkerbruine iriskleur, de pop een lichtrode.

De volgende witte of overwegend witte kakatoes zijn voor de liefhebber van belang:

- 1 Inka kakatoe (*Cacatua leadbeateri*).
- 2 Kleine geelkuifkakatoe (*Cacatua sulphurea*).
- 3 Grote geelkuifkakatoe (*Cacatua galerita*).
- 4 Oranjekuifkakatoe (*Cacatua sulphurea citrinocristata*).
- 5 Blauwoog geelkuifkakatoe (*Cacatua ophthalmica*).
- 6 Witkuifkakatoe (*Cacatua alba*).

C. moluccensis

C. roseicapilla

C. sulphurea

C. ophtalmica

C. lead beateri

C. galerita

C. haematuropygia

C. tenuirostris

C. alba

C. s. goffini

C. sanguinea

C. ducorps

copy

Vogel

7 Molukken kakatoe (*Cacatua moluccensis*).

8 Philippijnse kakatoe (*Cacatua haematurphygia*).

9 Goffini kakatoe (of Goffin's kakatoe) (*Cacatua goffini*).

10 Ducorp's kakatoe (*Cacatua ducorps*).

11 Naaktoog kakatoe (*Cacatua sanguinea*).

12 Langsnavel kakatoe (*Cacatua tenuirostris*).

Ik wil de geslachtsverschillen van de witte kakatoe hier in schematische vorm weergegeven, zoals deze beschreven staan in mijn boek 'Geslachtsbepaling bij vogels' 1981.

Opmerkingen en aanvullingen:

1 Wanneer we witte kakatoes willen seksen op de oogkleur moeten we zeker weten of we te maken hebben met volwassen vogels. De kleuring van de iris is een langzaam proces. De meeste jonge witte kakatoes hebben een bleek-grijze iriskleur, zowel jonge mannen als poppen.

2 Bij de jonge Inka kakatoe komt een ondersoort voor (*Cacatua leadbeateri mollis*), waarbij de centrale gele kuifband bijna of geheel verdwenen is, terwijl het rood veel intensiever is, zodat men bij deze ondersoort nog meer op de iriskleur moet letten.

3 Alle ondersoorten van de kleine geelkuif kakatoe, inclusief de oranje-kuifkakatoe, zijn feilloos te seksen op de kleur van de iris, mits men te doen heeft met volwassen vogels.

4 Bij de witkuif kakatoe is het geslachtsverschil overduidelijk te zien aan de iriskleur.

5 Ook Molukken kakatoes zijn op de oogkleur te seksen. Mannen hebben een zwarte iris, terwijl de poppen een bruine iris bezitten. Men moet vaak wel met een goede lichtinval bekijken. We hebben een groot aantal Molukken kakatoes endoscopisch onderzocht en steeds hebben we de uitslag van het endoscopisch geslachtsonderzoek vergeleken met de oogkleur. Steeds kwam deze uitslag overeen met de iriskleur. Ook Peratino kwam tot dezelfde conclusie. Van de 30 door hem onderzochte Molukken kakatoes uit het 'National Zoological Park' van Washington kwam de uitslag van het endoscopisch onderzoek overeen met de kleur van de iris.

6 Wat de grote geelkuif kakatoes betreft wil ik de volgende opmerkingen maken: Gedurende mijn bezoek aan Zweden ben ik aldaar in de gelegenheid geweest om een vijftal rechtstreeks en legaal uit Australië geïmporteerde grote geelkuif kakatoes (*Cacatua galerita galerita*) endoscopisch op het geslacht te onderzoeken. Bij het onderzoek bleek dat het drie mannen en twee poppen waren. Tevens werd de oogkleur vergeleken met de uitslag van het endoscopisch onderzoek. Alle 5 vogels waren zeker 4 tot 5 jaar oud en alle irissen waren donkerbruin!!

7 Ook bij alle, door mij onderzochte Australische naaktoogkakatoes heb-

ben beide geslachten éénzelfde iriskleur, zodat deze vogels niet op de iriskleur te seksen zijn. Zowel de mannen als de poppen bezitten een donkerbruine tot zwarte iris. Waarschijnlijk is dit ook het geval bij de langsnavelkakatoes.

8 De Goffini kakatoe, de Philippijnse kakatoe en de Ducorp's kakatoe hebben eveneens dimorfistische kenmerken, wat de iriskleur betreft. Bij deze soorten is echter het verschil niet zo duidelijk te zien. De mannen bezitten bruinzwarte tot zwarte iris, terwijl de poppen een bruine tot roodbruine iris hebben. Vaak moet men de vogel in de hand nemen en met goede lichtinval de iris bekijken. Een merkwaardig verschijnsel doet zich voor bij de witte of praktisch geheel witte kakatoes: De testikels van de mannelijke kakatoes zijn zwart gekleurd. Bij de poppen liggen de eifollikels in een zwart weefsel. (bij het endoscopisch onderzoek is dit overduidelijk te zien).

Literatuur: Kaal G.Th.F. (1981)

Geslachtsbepaling bij vogels, uitgave Vogelklinik G. Kaal, Kapelweg 58, Amersfoort.

SOORT

Inka kakatoe.

Kleine geelkuifkakatoe.

Grote geelkuifkakatoe.

Oranje-kuifkakatoe.

Blauwoog geelkuifkakatoe

(= Brikakatoe)

Witkuifkakatoe.

Molukken kakatoe.

Philippijnse kakatoe.

Goffini kakatoe.

Ducorp's kakatoe.

Naaktoog kakatoe.

Langsnavel kakatoe.

Aanvulling:

Grote geelkuifkakatoe uit Australië. (*Cacatua galerita galerita*).

MAN

donkerbruine iriskleur, smalle gele centrale kuifband, donkerbruine tot zwarte iriskleur.

zwarte tot donkerbruine iriskleur zwart tot donkerbruin.

iriskleur zwart tot donkerbruin.

zwarte iriskleur.

zwarte iriskleur, zwaardere bovensnavel.

bruinzwarte tot zwarte iris.

bruinzwarte tot zwarte iris.

donkerbruine iris.

donkerbruine tot zwarte iris.

donkerbruine tot zwarte iris.

donkerbruine tot zwarte iris.

POP

brede gele kuifband.

bruinrode tot rode iriskleur.

lichtbruine tot rode iris.

lichtbruine tot rode iris.

bruine tot bruinrode iris.

bruinrode iris.

donkerbruine iriskleur.

bruine tot bruinrode iris.

bruine tot bruinrode iris.

bruine tot bruinrode iris.

donkerbruine tot zwarte iris.

donkerbruine tot zwarte iris.

donkerbruine tot zwarte iris.

DE REUZENREIGER

De reuzenreiger, die afgebeeld staat op het septemberblad van de vogelkalender is inderdaad een reus onder de reigers. Hij bereikt dan ook een lengte van bijna anderhalve meter! Als u de afbeelding bekijkt zal het u opvallen, dat hij – afgezien van de grootte uiteraard – wel iets lijkt op onze purperreiger. De reuzenreiger heeft domicilie in grote delen van Afrika en op het eiland Madagascar. Men kan hem vinden in zowel zoet- als zoutwatergebieden, van zeeniveau tot bijna 2000 m hoogte. De wetenschappelijke naam is *Ardea goliath* en vandaar dat men hem ook kent als Goliathreiger. Gewoonlijk treft men deze reigers alleen of in paren aan. Ze staan bekend als schuw hoewel men ze soms aantreft in de buurt van vissersdorpen. Hun voedsel bestaat uitsluitend uit vis en daar zijn kanjers bij van meerdere ponden! Niet zelden probeert de Afrikaanse zeearend hun de buitgemaakte prooi te ontfutselen.

Reuzenreigers broeden niet in kolonies maar solitair. Het nest heeft een middellijn van ongeveer een meter en wordt gemaakt van takken, riet en biezen, gevoerd met fijner materiaal. Er worden gewoonlijk drie eieren gelegd, die circa 4 weken worden bebroed. Ze zijn lichtblauw van kleur. Het nest bevindt zich meestal nooit hoog boven de grond; meestal in het riet of in laag geboomte. Het geluid dat deze reuzen produceren klinkt als een rauw 'krèèèèk' of 'kraoak'.

Blauwkopblauwfazantje

Het blauwkopblauwfazantje (*Uraeginthus cyanocephalus*) wordt ook vaak betiteld met blauwkopastrild. Dit aardige vogeltje komt voor in Afrika, van Zuid-Somalia en Noord-Kenia tot Tanzania. Zij geven de voorkeur aan droge woestijngebieden met hier en daar wat struikgewas. Gewoonlijk foerageren ze in kleine groepjes laag boven of op de grond, waar zij zich te goed doen aan allerlei zaadjes maar ook insecten – termie-

Meindert de Jong

ten bijvoorbeeld – worden niet versmaad.

Het nest is een enigszins bolvormig bouwsel van grassen met een ingang aan de zij-onderkant. Ook worden oude nesten van weervogels wel gebruikt als toekomstige kinderkamer. Heel vaak worden de nesten aangetroffen vlak bij een wespennest en waarschijnlijk genieten de vogeltjes hierdoor enige bescherming tegen predatoren. De 3-6 witte eitjes worden door beide partners beurtelings bebroed. De jongen worden uit de krop gevoerd. Tijdens het 'overpompen' van de eterij blijft de snavel van de oude vogel in contact met die van het jong. Vrijwel alles wordt in één keer 'overgeheveld' in plaats van 'bij stukjes en beetjes'. De afgebeelde vogel is een mannetje; de pop heeft veel minder blauw aan de kop: alleen aan het voorhoofd of in het geheel niet. Ook zijn de overige kleuren wat doffer.

ONKRUIDEN

Canadese fijnstraal (*Erigeron canadensis* L.)

Deze onkruidsoort is een echte emigrant, afkomstig uit Noord-Amerika. Vandaaruit heeft zij letterlijk de gehele wereld weten te 'veroveren', al dan niet geholpen door de mens. In Europa kwam zij voor het eerst in de jaren 1600 en zijn thans te vinden op stortplaatsen, akkers, tuinen en verwilderde gronden. Erg kleurrijk zijn de talrijke fijngevormde buisbloemen beslist niet te noemen. De witgelig gekleurde bloemen, waarvan er tijdens de bloei erg veel aan

de hoog opgaarde stengel voorkomen, is veel eerder eenvoudig te noemen.

Na de bloei verliest de Canadese fijnstraal snel haar eenvoudige sier en verandert in een dorre stengel, met grauwe bloemresten. De zaadjes zijn grauwgekleurde nootjes.

Vinden en herkennen van deze planten, is beslist geen heksentoer.

Ook in de geneeskunde heeft de plant nog betekenis, door de etherische olie, welke de natuurlijke aan-

maak van witte bloedlichaampjes zou bevorderen. Vroeger diende een af-treksel van de gedroogde plant, ter bestrijding van diarree, wormen en ontstekingen van de urinewegen.

De geslachtsnaam *Erigeron*, is afgeleid van het griekse eri, wat 'vroeg' betekent en geroon, wat zoveel als grijsaard is.

Deze benaming slaat op de grauwgrijze zaadpluizen, die al tijdens de bloei tevoorschijn komen.

P.J. De Penning

Noteer nu al in uw agenda!

VOGEL '83

met meer dan 7000 vogels in honderden soorten.

De **GROOTSTE VOGELSHOW** van Nederland.

Van 13 t/m 16 januari 1983
in HET TURFSCHIP te BREDA.

EEN GEVLEUGELD EVENEMENT

Geopend:

Donderdag 13/1 van 14-22 uur

Vrijdag 14/1 van 10-22 uur

Zaterdag 15/1 van 10-19 uur

Zondag 16/1 van 10-17 uur

Toegangsprijzen:

Volwassenen f. 6,-

Kinderen tot 12 jaar

en bejaarden f. 2,50

Zwarte gier (*coragyps atratus*)

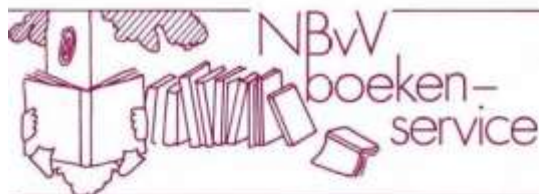
Vormt met de kalkoengier *Cathartes aura* de reinigingsdienst van tropisch Amerika. Lijkt daardoor afstotend, maar is bijzonder nuttig. Is erg visueel ingesteld en vindt zijn voedsel op het gezicht, terwijl de kalkoengier dit (in elk geval voor een deel) door zijn reukvermogen schijnt te doen. Op een vaste standplaats wordt op de

buit gewacht, waarbij al heel weinig kieskeurigheid aan de dag wordt gelegd. Bij de grote steden kunnen troepen van honderden en soms duizenden dieren zich concentreren, terwijl dorpen het gewoonlijk met kleinere eenheden moeten doen. Onnodig te zeggen dat wij hier met een bij uitstek sociaal dier hebben te doen.

De kalkoengier die gekenmerkt wordt door een rode naakte kop (in tegenstelling tot de zwarte van de zwarte gier) vliegt boven de grond om geurprikkels op te vangen. Twee soorten bijgevolg die zich wat de foudragetechniek in twee richtingen hebben gespecialiseerd. De naakte kop van deze gieren vormen uiteraard een prachtige aanpassing van de voedingswijze, daar viesgeworden kopveren heel moeilijk schoon te maken zouden zijn. De jongen daarentegen worden met donsveren op de kop geboren.

De zwarte gier nestelt vaak in kolonieverband, op de grond, op boomstronken of in holen. Het legsel van twee (zelden drie) geelwitte bruinegeklepte eieren wordt door beide partners ongeveer zes weken (32 tot 39 dagen) bebroed. Het voeden van de jongen wordt ook gemeenschappelijk gedaan, totdat deze na ongeveer tien weken of langer kunnen vliegen. Bij de kalkoengier, die op overeenkomstige plaatsen nestelt, worden de beide bruinegeklepte eieren eveneens ongeveer zes weken (38 tot 41 dagen) bebroed en zijn de jongen na ongeveer elf weken de vliegkunst machtig. Bij deze cijfers moet men niet vergeten dat er plaatselijk verschillen kunnen bestaan.

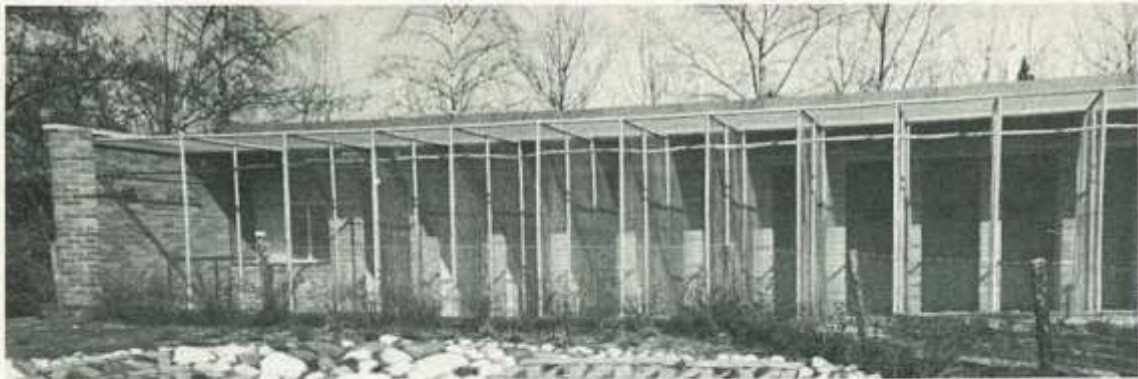
Agaporniden, H.W.J. v.d. Linden	f 12,50
Agapornissen, G.H. Radtke	f 17,50
Atlas met 100 exotische prachtvinken in kleur	f 25,—
Australische papegaaien en parkieten, A. Rutgers	f 52,50
Australische prachtvinken, C.A.F. Enehjelm	f 9,—
Bastaardvinken, K. Speicher	f 9,—
Bomen en struiken	f 10,75
Encyclopedie voor de vogelliefhebber, 4-delig	f 360,—
Exotische vogels in kleur, Chr. Walraven	f 18,—
Fazanten, Howman	f 15,50
Geneeskrachtige en giftige planten	f 8,90
Geslachtsbepaling bij vogels, Drs. Kaal	f 45,—
Gids voor de vogels van Europa, Elsevier	f 26,50
Lied van de Waterslager, 33 toeren	f 11,—
Grasparkieten houden en kweken, H.W.J. v.d. Linden	f 9,90
Grote parkietenatlas	f 25,—
Handboek voor de zangkanariekeker, P. Kwast	f 30,—
Hebt u ook al een papegaai, R.R.P. v. d. Mark	f 14,50
in de bossen	f 10,25
Kanariërassen, K. Speicher	f 9,10
Kanaries, K. Speicher	f 9,50
Kanaries houden als liefhebberij, R.R.P. v. d. Mark	f 18,—
Kleurkanaries kweken kunt u ook, H.J. Veerkamp	f 21,25
Kleurparkietenboek, alles over grasparkieten, A. Rutgers	f 57,50
Kunt u mij kweken, mevr. Spenkelink	f 37,50
Kwartels en Fazanten, A. Rutgers	f 57,50
Kwartels en Patrijzen, R.R.P. v. d. Mark	f 16,25
Kweken van vogels, J.P. Holsheimer	f 40,—
lori's, F. Beswerda	f 19,90

Onze papegaai, Chr. Walraven	f 13,90
Papegaaien en parkieten als liefhebberij, v. d. Mark	f 15,25
Papegaaien in kleur, C. Enehjelm	f 23,25
Parrots of the world, J.M. Forshaw	f 135,—
Pietpraat over kleurkanaries, J. Kuiper	f 26,25
Pietpraat over postuurkanaries, J. Kuiper	f 34,25
Prachtvinken, Robiller	f 69,50
Thieme's Volièreboek, C.E. van Berkel	f 49,50
Tropische vogels, H. Bechtel	f 10,50
Tropische volièrevogels in kleur, deel 1, A. Rutgers	f 21,50
Tropische volièrevogels in kleur, deel 2, A. Rutgers	f 21,50
Valkparkieten, W. Loeding	f 12,75
Voeding van vogels, J.P. Holsheimer	f 41,25
Voedseldieren voor o.a. volièrevogels	f 9,20
Vogelkinderen en hun ouders, S. Hoehner	f 11,75
Vogels die vragen worden overgeslagen, J. v. Himbergen	f 22,—
Volièrevogels in kleur, Avon/Tilford	f 15,—
Vogels zien en leren kennen, Dr. W. Tiede	f 16,25
Waterslagers en harzers, M. van Woezik	f 12,50
Wat bloeit langs onze wegen	f 9,40
Wat bloeit in bos en heide	f 10,50
Weiden en akkers	f 9,40
Zaadetende tropische vogels, R.R.P. v. d. Mark	f 20,—
Ziekten van vogels, J.P. Holsheimer	f 35,25
Zien is kennen, N. Binsbergen	f 24,90
Zakflora voor bos en heide, G. Hüsteppe	f 28,75
Zakflora weg en wei, G. Hüsteppe	f 28,75
Zebravinken en Jap. Meeuwen, Rutgers	f 8,90
ZUIDSTALIGEN met zeer veel kleuropnamen. Erg goed!	
Unzertrenniche-Agapornis	f 39,80
Südamerikanische Sittiche	f 39,80
Amazonen	f 46,—

Met een goed boek, schiet u altijd in de roos.

Het is een geschenk van blijvende waarde!

U KUNT BESTELLEN DOOR OVERMAKING VAN HET VERSCHULDIGDE BEDRAG EN DUIDELIJKE VERMELDING VAN DE TITEL(S), UW NAAM EN ADRES, OP GIRO 1148324, t.n.v. NVVW BOEKENSERVICE TE BERGEN OP ZOOM. Per omgaande ontvangt u uw bestelling FRANCO thuis.

Volière van de maand

Berend Nieuwland, van Aylvalaan 14 in het Friese Mildam, is alweer zo'n tien jaar lid. Zijn 'vogelactiviteiten' begonnen met enkele paartjes kanaries en een koppeltje zebra-vinken, die hij had ondergebracht in broedkooien en in een volière van 2 x 6 meter.

Nadat die volière verscheidene jaren had dienst gedaan, werd vervanging hoogst noodzakelijk. Met behulp van enkele vrienden is er dan nu een volière gebouwd, zie foto 1, van maar liefst 16 m lang en 6 m diep.

Het gehele bouwwerk rust op een degelijke betonnen fundering. De nachtverblijven, welke 1.80 m diep zijn, zijn aan de voorzijde geheel open en opgetrokken van steen evenals de beide zijmuren van het complex. De binnen(tussen)wanden van de nachtverblijven zijn gebouwd van durox-blokken. Achter de nachtverblijven langs is een werkgang van 80 cm breed van waaruit in elk nachtverblijf en vluchtje is te komen.

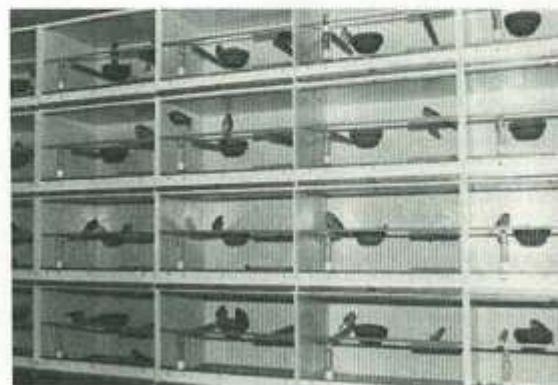
Het geraamte van de open vluchten, welke met gaas is bespannen, is vervaardigd van dikwandig pvc pijp met een diameter van 32 mm. Op beide einden van het bouwwerk is een vlucht van twee meter breed spe-

ciaal bestemd voor de jonge vogels. Vervolgens zijn er tien vluchtjes van 80 cm breed en 4 van 1 meter breedte. De breedtes van de nachtverblijven zijn overeenkomstig de breedtes van de aansluitende vluchtjes.

De bevolking van dit volièrecomplex bestaat uit bijna alle soorten neophemas, alsook kakariki's, pennantrosella's, prinses of walesparkieten, diamant-, tamboerijn-, carolina- en rode steenduilfjes.

Vervolgens geven we gaarne het woord aan Henny Soudant, Tiendstraat 7 in Sint Geertruid. Hij vertelde ons het volgende:

Toen ik ongeveer 17 jaar geleden met de vogelliefhebberij begon, kon ik niet vermoeden dat alleen al het houden van vogels me zoveel plezier zou bezorgen. Vanaf het prille begin ben ik me overigens ook al met kweken van vogels gaan bezighouden. Vooral dat laatste vereist een uitermate goede verzorging en huisvesting van ze. Volièrebouw bleek

werigens niet alleen noodzakelijk te zijn maar ook plezierig omdat ik de resultaten van de verbetering van de huisvesting terugzag in de vogels. In de zeventien jaar dat ik met vogels bezig ben, heb ik inmiddels mijn ziele volière voltooid. Het resultaat van de laatste bouwactiviteit ziet u weer gegeven op de foto's 2 en 3. Het geheel is 8 m lang, 4 m breed en van binnen 2 m hoog. Het dak van dit vogelverblijf is plat en dubbelwandig, i.w.z. het buitendak, glaswol en van binnen afgetimmerd met gipsplaat. De zij- en achterwand is gebouwd van betonblokken en de voorgevel is opgetrokken met rode baksteen. De voorgevel is voorzien van twee ranen welke opengezet kunnen worden. In dit vogelverblijf zijn 5 vluchten geprojecteerd variërend in lengte van 2.20 m tot 4 m en allemaal 1.10 m breed. De wand tussen vlucht 2 en 3 is helemaal dicht zodat de mannen

en poppen, die ik buiten het broedseizoen altijd apart heb zitten, elkaar niet kunnen zien. Dit vergemakkelijkt de koppeling, het samenstellen van kweekparen, aan het begin van het kweekseizoen. Bovendien is er nog een ruimte gecreëerd van 2 bij 3 m oppervlakte waarin 20 broedkooien staan opgesteld. Ook de broedkooien zijn van eigen fabrikaat zelfs de fronten. Als materiaal voor de broedkooien heb ik multiplex gebruikt en voor de laden zink. Om de aardewerk broedbakjes goed kwijt te kunnen heb ik van ijzerdraad passende ringen gebogen die met de uiteinden in twee gaatjes van de achterwand zijn bevestigd. Tussen achterwand en broedbakje is een open ruimte van 4 cm en dit voorkomt dat de achterwand door uitwerpselen sterk wordt bevuild. Bovendien krijgen bloedmijten geen kans om zich tussen het nestbakje en de ach-

terwand te verschuilen. De deurtjes in het front zijn rechts gemonteerd en dat vergemakkelijkt dan het uitvangen van de vogels.

Tussen de deurtjes en de stijlen van de vluchtjes is een ruimte van ongeveer 1 cm gelaten hetgeen dan geen schuifplaats voor ongedierte biedt. Ik houd me voornamelijk bezig met het kweken van kleurkanaries in zilveragaat. Daarnaast probeer ik bastaarden te kweken. Dat een en ander goed lukt blijkt uit de tentoonstellingsresultaten. Al vanaf het begin van de beoefening van mijn hobby heb ik aan tentoonstellingen deelgenomen. Ik vind dat dat de vogelliefhebberij compleet maakt.

Tenslotte wil ik nog kwijt dat ook mijn vrouw erg veel plezier heeft in de vogels en met haar hulp en steun besteden we samen op een goede wijze onze vrije tijd.

Broedblok met verdampingsruimte

door M.J. de Booij

- 1: deurtje voor eventuele nestcontrole.
- 3: deurtje van verdampingsruimte.
- 2: verdampingsruimte.
- D: bodem met gat van 15 cm.
- Z: extra ventilatiegaten 2 cm.

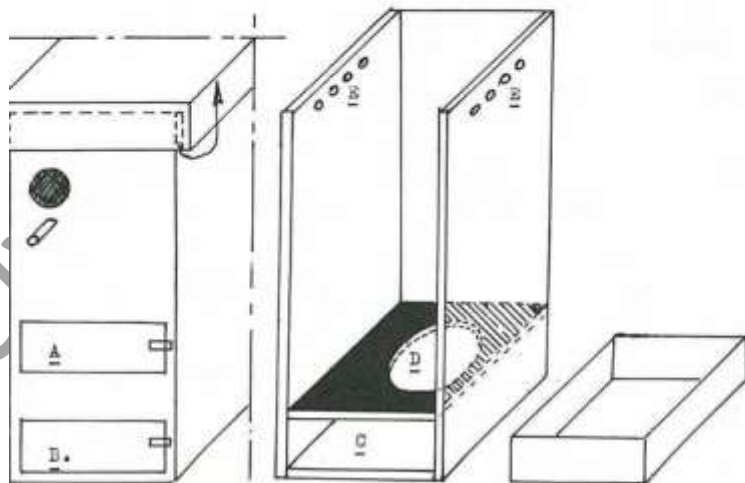
Bovenop het gat, in de bodem, zie D, wordt een geperforeerde plaat gelegd van kunststof zodat de houtmool gemengd met turfmool boven bodem D, ± 7 tot 10 cm komt te liggen en in ruimte C plaatst men een zinken

bak gevuld met water. Het water is bedoeld om te verdampen. Daar ruimte C is afgesloten door deurtje B moet de waterdamp door het gat wat in bodem D is aangebracht, hoe hoger de buitentemperatuur is, hoe hoger automatisch het vochtgehalte gaat worden.

Het is aan te bevelen de turfmool met de houtmool tevoren goed nat te maken. De bak met water gevuld, ongeveer met 4 à 5 liter, is voldoende voor een broedsel zodat de waterslang achterwege kan blijven en men geen risico loopt van afkoeling van de eieren en men de vogels dan niet in paniek behoeft te brengen.

Het dak (deksel) is aan de zijkanten en voorkant 1 cm vrij zodat de overtollige dampen het blok kunnen verlaten via de geboorde gaten, onder de rand van het deksel door.

Het invlieggat is gemaakt $\frac{1}{4}$ van het front. Het gat van bodem D nooit onder het invlieggat, maar $\frac{1}{4}$ vanuit de andere zijde.

foto's van een hobby

Zo maakt u geslaagde hobby-foto's (9)

Spelen met licht

'Flitslicht' – zo zegt Elseviers Foto en Filmencyclopedie het zo mooi – 'is een kunstlichtsoort voor fotografische toepassingen, die wordt gekenmerkt door een zeer kortstondige en zeer intensieve lichtuitstraling'. Er zijn twee soorten flitslicht: het chemische licht, zoals dat wordt geleverd door flitslampjes en het elektronische, dat wordt veroorzaakt door een elektrische ontlading in een met edelgas gevulde buis.

Grote opgang

Dat flitslicht heeft een grote opgang gemaakt. Het werd zo'n honderdtwintig jaar geleden voor het eerst toegepast in de vorm van een poeder, dat al snel de naam bliksemlichtpoeder kreeg. Het aansteken met behulp van een lont of zelfs een vuursteentje van zo'n openluchtvuurtje was steeds een niet ongevaarlijk en veel rook opleverend evenement. Rond 1930 kwam de echte flitslamp, gevolgd door de flitsblokjes en -strips, waarbij elke lichtbron slechts eenmaal te gebruiken was. De meermalen te gebruiken elektronen- en nog later de computerflitsers vormt voorlopig de vervolmaking van de uitvinding van het 'zonlicht naar behoefte'.

Niet moeilijk

Ook al zijn niet alle fotografen het met deze uitspraak eens: flitsen is beslist niet moeilijk. Wie het wel moeilijk vindt, houdt meestal onvoldoende rekening met de wet, dat licht een beperkte reikwijdte heeft, zodat je dus, als je een bepaald onderwerp wilt belichten, met de afstand rekening moet houden. Wie – om een voorbeeld te noemen – een foto wil ma-

ken van een volière, die een behoorlijke diepte heeft, moet weten dat een gewone flitslamp of elektronenflitsers niet de vooraan zittende vogels en de dieren op de achtergrond gelijkmatig kan belichten. Het enige waar je bij het flitsen op moet letten, is eigenlijk de afstand. De rest doet de flitsers.

Het richtgetal

De afstand, die een flitsers kan bestrijken, is afhankelijk van het z.g. richtgetal. Hoe hoger dat is, hoe verder het licht uw onderwerp beschijnt. Deze 'lichtsterkte' wordt gemeten op basis van de gemiddelde filmgevoeligheid van 21 DIN. Aan de hand van dat richtgetal en de afstand tot het onderwerp kan – als u het een paar keer hebt gedaan – met een simpel sommetje worden berekend welke lensopening u moet gebruiken. Op elektronenflitsers is dit ook vaak al in een tabel aangegeven.

Computer helpt

Flitsen wordt nog gemakkelijker als u een computerflitsers gebruikt. Met behulp van een lichtgevoelig element wordt de hoeveelheid teruggekaatst flitslicht gemeten en aan de hand daarvan wordt de juiste hoeveelheid licht gedoseerd. Deze computerflitsers 'bewaart' zelfs de overgebleven hoeveelheid licht. Hoe ongelooflijk snel de computer werkt blijkt uit het feit, dat de flitsduur bij zeer korte afstanden slechts 1/15.000e tot 1/25.000e seconde is. Het is duidelijk, dat zo'n computerflitsers vooral voor hobbyfotografen, die vaak met snelbewegende onderwerpen hebben te maken en soms op zeer korte afstanden werken, erg aantrekkelijk is.

Steeds verfijnder

Zoals er ook steeds meer lenzen en filters beschikbaar komen, zo zijn er ook op flitsgebied steeds meer varianten mogelijk. Veel flitsers werken met een verstelbare reflector, zodat ook indirect kan worden geflitst door de lichtbundel te richten op een zijmuur of op een plafond. De harde schaduwen worden dan voorkomen. Er zijn ook flitsers met een groothoekfilter, waardoor het licht een grotere beeldhoek bestrijkt. En verstelbare reflectors, die op verschillende beeldhoeken instelbaar zijn en die ook een tele-instelling hebben. Er is zelfs een teleflitsers, die het licht zo bundelt, dat het over een afstand van 75 meter zijn juiste sterkte heeft.

Spelen met licht

Al zult u ze niet allemaal toepassen bij het maken van foto's van uw hobby: het is toch goed te weten dat de mogelijkheden van flitslicht nagenoeg onbeperkt zijn. Er zijn bijvoorbeeld gekleurde filters, waarmee u een achtergrond of een bepaalde kant van uw onderwerp een kleur kunt geven. Het is ook mogelijk om met meer dan één flitsers te werken, waardoor boeiende lichteffecten kunnen worden verkregen. Kortom: ook voor hobby-isten is het goed te weten, dat je met flitslicht veel kunt doen en dat fotograferen veel aantrekkelijker is geworden nu je met recht kunt 'spelen met licht'.